

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

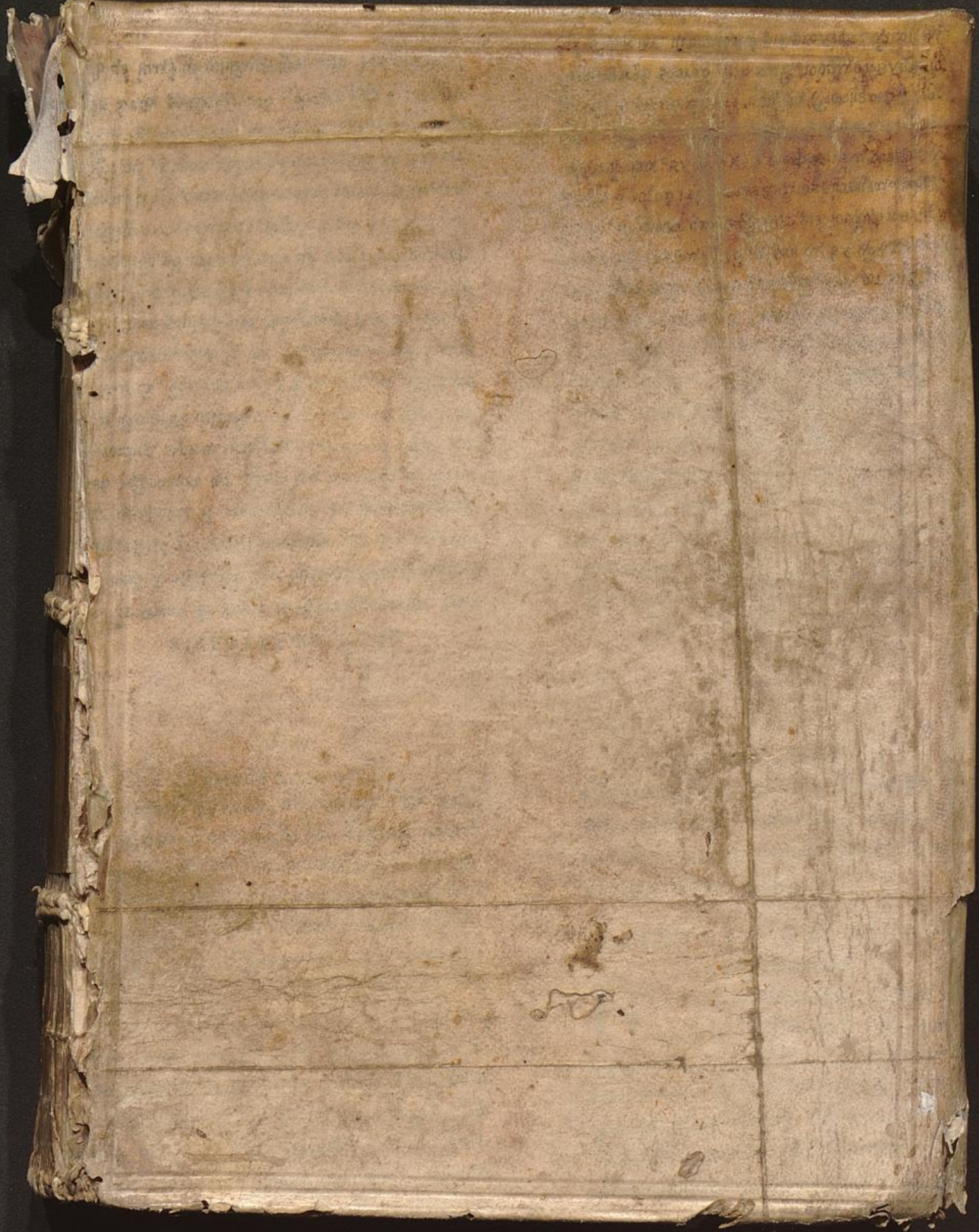
**Herma[n]ni buschij pasiphili Ser||mo: Colonie in celebri
Synodo ad cleru[m] dictus: conti||ne[n]s accurata[m]
exhortatione[m]: ad studiu[m] sacre scripture**

Busche, Hermann von dem

[Köln], [1509]

VD16 B 9946

urn:nbn:de:hbz:466:1-31464

~~744/5~~

J 372.

ERZBISCHÖFL.
AKADEMISCHE
BIBLIOTHEK
LEOSTR. 21
PADERBORN

Hermānibuschij pasiphili Ser
 mo: Colonie in celebri Synodo ad clerū dictus: conti
 nēs accuratā exhortationē: ad studiū sacre scripture: tū
 ignorātie atq; auaricie: duarū sine dubio pessimarū hodie in ec
 clesia rerū: seriā z grauē detestationē: in tres ptes pncipalr diuis
 sus: veluti in sacre scripture dignitatē: veritatē: vtilitatē. q̄rū sin
 gule: rursus in alia terna partiunt capita. Nā Dignitas: antiq̄ta
 tē: nobilitatē: p̄tutē: sacre sc̄pture attingit. Veritas: ex authorita
 te: certitudine: eq̄litate: ostēdit: Postremo vtilitas: ex diuinarū
 humanarūq; rerū cognitione: celestiu z eternoꝝ bonoꝝ pmissio
 ne: oimq; t̄paliū aduersitatū p̄solatione: colligitur In q̄b tū: si q̄
 nimis arida z ieiuna videbunt: nec satis implere aures eruditi le
 ctoris: rogat is p sui candore ingenij vt honestā voluntatē: ma
 gis q̄ vires spectet: q̄b destituta: nō tamē ideo min⁹ pbanda ve
 nit Quēadmodū laudabilis conatus: si euētus etiā non seq̄tur:
 per se: sine eo semp: z iure optimo: cōmendatur.

¶ Sermo Lectori.

Castigo cupidi: votum insatiabile: cleri
 Laudoq; diuinos: quo datur ore: libros
 Qui bonus est: q̄uis diues: non tangitur istis
 Illum nec verbis: concio nostra: premit
 Qui nisi diuitias: censeret nibil esse petendum
 Qui nisi diuitias: nil ait esse bonum
 Cui celum est: aurum: cui virtus: copia rerum
 Extra hec: vit̄ alium: qui putat esse: deum
 Et raro hinc digno: raro hinc largitur honesto
 Raro egris quicq; pauperibusq; secat
 Sed citius donat Lasciuis inde puellis
 Aut his: quos noꝛit reddere posse vices
 Quis me repretat: talem si dedolo strumam
 Corruptis: nisi qui: sensibus: ipse labat.

Honesto et erudito viro Caspary Steinbeg: reuerendissi-
mi in Christo patris et illustrissimi principis: dñi Ernesti: epi
Magdeburgensis germanie p̄matis Secretario: Hermā-
nus Buschius pasiphilus S. D. P.

Tantā vim habet ad inuehēdā obliuionē: hoīm absentia: oꝛ
natissime et charissime Caspar: vt ipam etiā amicitiam plerū
q̄ dissoluat: p̄sertim si fuerit diuturnior. Tibi tamen: etsi longe
absim a te: abfuerimq; iam plus q̄n quēniū ferme: nihil illa de me
moriam tuam iminuit siue detraxit hacten⁹ Immo q̄ diutius te careo
eo magis tui mibi desiderii acuit indies atq; auget Adeo hone-
stissimi tui moris: solidū: ac p̄tinax memoriale animo imp̄ssi meos:
vt nullius obliuionis iniuria inde aliq̄n possit effluere. Quoties
audio laudari virū doctū: humanū: liberalē: facitū citra tñ leui-
tatē: graue citra nubē frontis (et vt breuiter dicā) quoties audio
laudari virū bonū: cogito Casparē meū: in q̄ nihil ambitio sibi:
nihil vanitas arrogat: nihil auaricia vendicat Qui nō ad h̄ciēdo
facultatib; detrahēdo cupiditatib; ditatus ē: q̄ pluris facit vir-
tutē: q̄ aurū: et eruditā l̄ras appetit plus q̄ exq̄sitas delicias.
Nos nobilissimos mores: et oppido nūc q̄ rarissimos mecū re-
putās plūcius: q̄ breue epistolū destinauerā me missurum: nō po-
tui postea tibi t̄pare: q̄n mitterē etiā Sermonē quendā meū: de
contēptu l̄raz: et cupiditate diuitiarū: p̄tra nōnullos n̄ri tēporis
ecclesiasticos pleraq; (haud quāq; grata futura his: q̄ se notatos
suspiciabunt) disputantē: nup Colonie ad frequentē clerū in cele-
bri Synodo recitatū: nec tñ totū: p̄pter angustia t̄pis: q̄ velut
p̄finito ad clepsydrā spacio: vltra vnā tñ horā p̄hibitus sum di-
cere. Admonitus aut hoc argumēto: veluti oblata maioris ope-
ris occasione: coepi iā scribere tres libros de paup̄tate: titulo sa-
ne (vt hui⁹ seculi sunt mores) fastidiēdo: sed tamē opa nō om̄ino
sterili: aut inutili (dent mō se faciles superi) vt spero. P̄adem⁹ tibi
vela: et q̄ntū anniti potuerim⁹: p̄futabim⁹: insanos illos: qui reli-
eta passim oīm studioꝝ et virtutū cura: penit⁹ sese in ipsa auaricie
castra cōiecerunt: et neminē amāt: aut honore suo dignant: nisi pec-
cuniosum. Si poeta ē: Si orator: si p̄hs et paup̄: fatuus ē istis.
Contra: si alius quispiā quātūuis rudis et indoctus: dūmodo sit
diues: barbarus ille placet Tūc congregi liber: et salutare hoīem
benigne: et vocare ad prandiū: et honoratioꝛē locū ei assignare in
cōuiuio. Poete (q̄ nō temere ē auarus: et suo: p̄uoq; contentus)

vulgatū illud p̄tinuo: velut calcul⁹ q̄dā: ob os iacit. Ip̄e licet ve
nias: musis comitat⁹ homere. Si nihil attuler⁹ ibis homere fo
ras. Ecce sapiētiā istoꝝ: habētū parū vbiq; p̄uitij baculū: aduer
sus oēs: eruditis magis: q̄ q̄stuosis disciplinis: deditos. At ego
(dicā em̄ libere) vellē mibi homeri musas dari pot⁹: q̄ oēs isto
rū (q̄ntecūq; sunt) diuitias. Qui: etsi ab his magnatib; p̄tēnat: ī
fine pemij digestoꝝ appellat certe parēs oīs p̄tut; Nō p̄teribo h
q̄d mibi accidit paupi. Quidā nup̄ ex sorte istoꝝ: nihil mirātius p̄
ter diuitias (vt a cōi amico postea didici) fabulas istas: dixerat:
poeticas: iā tādē missas faceret buschius: si saperet: daretq; opam
vt q̄ p̄mū in iure capet gradū: q̄ posset in curiā venire p̄incipis
alicui⁹: q̄ eū pueberet ad diuitias: q̄ ad steriles suas musas (imo
nugas) amabit tādū etiam egebit. Hec fere: vel paria his: inter
vinctas lāces: ⁊ fecūdos calices adducto sup̄cilio: ⁊ crepātibus
buccis tū ille in me declamitarat: p̄ sp̄m tñ simulati cuiusdam fa
uoris: re ip̄a: vt absentē buschiū: q̄ si stolidū: ⁊ sibij p̄i inutile: fugit
lādorip̄e apud audiētes: accubātesq; in eodē p̄iuiio: de mea existi
matione ibi statim: velut victor: triūpharet. Adeo nōnulli p̄po
stere: sue fauēt gloriole: vt p̄ nihilo ducāt: si etiā sua hec ambitio
subcōtumeliōsa sit alteri: dūmō ipsi apud vulgū: soli maioꝝ gen
tiū patres videant. Apud vulgū dico (loq̄r ⁊ si iras hoīm p̄citē)
q̄ de capite n̄o suffragia: nulli⁹ magis ī manu nūc video: q̄ vul
gi: vulgus appello: vniuersum ad gen⁹ litterionū: cui nō satis ē
oēm elegātiā: cultūq; latini p̄monis aspnari: nisi p̄terea ipsos stu
diosos elegātie: passim etiā adoriant p̄uitijs: ⁊ libēter (si liceret)
q̄turos vltro ad certādū maledictis cogāt. Quā sepe (dij boni)
mibi hoz inepri: risum: ⁊ bilē: mouere tumult⁹. S; de his plura
alibi opportunius: nūc p̄sonato isti meo fautori r̄nsuz sic p̄ncis
velim: vt curā hāc intēpestiuā: p̄ me inutilr̄ mediūfidi⁹ susceptā:
q̄ totius deponat: ⁊ lit⁹ h̄ arare desistat iā vltari⁹: aut lauare late
rē frustra. Nūq; em̄ mibi p̄suadebit: nec ip̄e: nec quis ali⁹: vt di
missis eruditissimis scriptoꝝ: Bartholū: ⁊ Baldum: ceterosq;
barbaros leguleios: auri gr̄a legere nūc sero incipiā: Nō ē mibi
p̄positū p̄pare diuitias: s; amare ⁊ p̄plecti meliores l̄ras: q̄bus si
mēte sana: in corpe sano: frui mibi p̄ securā q̄etē molliē liceat: dei
gr̄a: sat; mibi diues: sat; beat⁹ videbor. Que malū amētia ē ista:
id p̄ponere in vita hūanissimis studijs: q̄ in vilissimis q̄busdam
etiā mancipijs finē nō inuenerit. Fertur de. L. Fabritio: ipsum
quū Sānites obtulissent illi dono: grādē pecuniā: plana manu:

primū aures: deinde oculos: et ab his deinceps nares: et os: et gula:
lam: postremo etiā ventrē imū tetigisse: ac tū demū Sānitibz ad
hunc fere modū respōdisse. Sibi dū omībz: que ibi attigisset: mē
bris: obsistere atq; impare posset: nunq; quicq; defuturū. Ego q;
q; iisdem illis mēbris si impare: atq; obsistere potero: intelligo et
video: me pauca desideraturū. Qui autē sic de potestate exijt: vt
hoc nō queat: ille ille ad capiēdū (vt istoz more loqr) in iure gra
dū: impetu pperet: vt mēbris hisce: q; miser regere: et in potestate
habere nō didicit: aliarū sup alias voluptatū (imo supfluitatū)
noua indies fomenta suppeditet: et quo plura pauerit: eo maiora
deesse sibi pallēs gemēs q; subinde qrat: opibz ditissimus: sed aīo
egētissim⁹. Quis em̄ egentior: q; cuius cupiditas q̄tidie crescite
q; ve certius diues: q; cui⁹ votū ratiōe finit. Ea em̄ ē (vt inq̄t etiā
Aitruuius) maxime p̄ietas diuitiarū: nihil desiderare: et tenui
tatē cū bona fama: q; abūdantiā cū infamia sequēdā: potius arbi
trari. Epicurus quadā eplā: vbi Idomeneū hortat: vt pythoclea
quēdā: diuitē faciat. Si vis inq̄t pythoclea diuitē facere: non pe
cunie adiiciendū: s; cupiditatibz detrahēdū est. Hoccine: qd sua
det iste nouus sapiētie antistes (vt cumulādo. s. auro: animū adij
ciā) vera ē: et nō simulata phia iurispitoz: cui⁹ mētio fit Celsi vtr
bis in p̄ncipio digestoz. At q̄nquagesimo libro. de vaca. et excu
mu. Papyrian⁹ (iuris Asylū dicit⁹) vere philosophātes inq̄t pe
cuniā p̄tēnunt: cui⁹ retinēde cupidine: fictam asseuerationē dete
gūt. Ergo q; non tantū sue pecunie retinēde: sed etiā aliene occu
pāde laqueos nectit: q̄nto magis hic fictā phie asseuerationē de
tegit. Eos q; nō secus atq; aucupes visco ad capiēdas aues: hac
iur⁹ prudētia: ad aucupiū pecunie vtunt (qd oēs fere nostri t̄pis
iurispiti nō solū nūc faciūt: sed etiā facere se magnifice gloriātur)
grauiter delinq̄re: aduersus honestissimā p̄fessionē: ostēdere pos
sum verbis ipsi⁹ Alpiani: vbi quū titulo de varijs et extraoz. cog
ni. ait p̄sides: puincie: artiū p̄fessoribz: de mercedibus ius dicere:
paulo post inter eos p̄fessozes: quibz mercede p̄fiteri honestū sit:
phos negat nūerari. Si mō (vt Celsus asserit) iurispitus is est:
q; verā: et nō simulatā phiam affectet. Ergo nec ipse: p̄stipe mer
cenaria: se p̄sulentibz: suas aduocatiōes: satis honeste vēdiderit:
Immo nec illi mercedē exigēti: puincie p̄ses ius dicet. Verba
Alpiani sunt hec: ne q; ea desideret forte An et phi e p̄fessorū nu
mero sint: et nō putē: nō q; nō religiosa res ē: sed q; hoc p̄mū p̄fite
ri eos oportet: mercenariā operā spernere: p̄inde nec iuris q̄dem

Schluss des Briefes fehlt!

circūscribam Antiquitate: nobilitate: virtute. Que tria in dignitate alicuius: humani more ingenij: precipue spectant. Si ergo que ritur antiquitas: q̄ vt generis claritati: ita quoq; ipsis artibus: non nultate ei? La lū momentū ad dignitatē cōciliare existimat. Si ergo cuiq; q̄rit put primū. hic quoq; antiquitas: nihil p̄fecto celestis huius antiquitate sapientie antiquus reperiet: quā non solū omnium secularium: siue ethnicorum: scriptorum monumēta vetustate anteire: verū etiam vniuersis dijs eorum: atq; ipso q̄q; Jove: cū Saturno suo priorē: antiquoremq; eē haud difficulter possum ostēdere. Nā si Lactan. firmiano credimus Saturnus iste: q̄ reliquorum deorum parens: satorq; existimatus est. nō amplius. cccxxij. annis: ante bellū troianū vixit: quo tpe Belus assyrius: babylonisq; impauit: quū cōtra Moyses huius sapientie non parū curiosus affectator: septingētis ferme annis: h eodem bello antiquor reperiat. Tanto ergo tpe: hec canonica: diuinaq; scriptura: non mō ante cūctos gentiliū phos: sed ante ipsos quoq; illoꝝ deos: amatores: veneratoresq; suos habuit Greci scriptores plures: phiam rem antiquissimā (q̄si ob id venerabiliorē) ostēdere cupiētes: quū vetustissimos eius auctores p̄ferunt Orpheū thracem: aut lybicū athlantē: aut Vulcanū aegyptij Fili filij: nomināt: quos Diogenes Laertius coarguens: tanq̄ ob ignoratiōem recte factorū inuētorūq; grecie: ea tribuerit barbaris: q̄ ppria sint grecorum inuēta. Busaeū atheniēsem: et thebanū Linū: haud quaq; etate multū supiores: phie reptoꝝ ipse assignat. Contēditq; alterū deorum generationē tradidisse pmū: speramq; inuenisse: et ex vno fieri atq; in idipm denuo resolui oīa dixisse Linū vero scripsisse mūdi institutionē: solis itē et lune cursus: animaliumq; ac fructuum generatiōes notauisse: et a se inuestigatas at̄tētissimisq; curis cōprehēsas: noticie posteritatē tradidisse. Sine his p̄phanis: diutius imoremur. Si ex etate dignitatis venerabilitatisq; puenire quippiam ad artes ipsas solet: aut p̄t. Quis nesciat oīs disciplinas omnium tū grecorum: tū barbarorum: a vera bac christianaq; phia (quā peculiari noīe grecaq; nomēclatura theologīa nūc dicim⁹) infinito eui spacio: imensoq; interuallo annorum post tergū relinqui. Qd̄ ip̄a: q̄ suā etatem optime nouit: pos Salomonis apte nobis annūciat dicens. Dñs possedit me ab initio viarū suarū: anteq; quicq; fieret a principio. Ab eterno ordinata sum: et ex antiq̄s anteq; terra fieret. Necdū fontes aquarū eruperrant: necdū montes graui mole constiterāt: ante oēs colles ego parturiebar. Adhuc terra nō erat: et flumina: et cardines orbis ter/

re Quādo parabat celos ego aderam: quādo certa lege: et gyro
vallabat abyssos. Quādo ethera firmabat sursum: et librabat
fontes aquarū. Quādo circūdabat mari terminū suū: et legē po-
nebat ne trāsirent fines suos. Quādo appēdebat fundamēta ter-
re: cū eo eram cūcta disponēs: Nōne inuenta: que hominū sunt
antiq̄ssima: collata cū hac antiq̄tate: pene recentia: ac nup̄ pdita
exortaq̄ om̄ia videri possunt: Ubi ergo nūc illi periti chronico-
rū: et tēporū p̄fessores ex gentib: qui doctrinā hanc coarguere nī-
tebant. tanq̄ nouā: et recens confictā: ignorātes (vt p̄clare inq̄t
Lactātius) ex q̄ fonte: sancte religionis origo manauerit. Scio
ego non exiguā manū eruditorū hominū hoc euo nostro: quib: ē
mirū antiq̄tatis studiū: adeo q̄ nihil ferme p̄ter ip̄am antiq̄tatez
sua cura: suaq̄ admiratione: dignū arbitretur: vt qua in cariosis
edificijs: aut obscuris statuīs: aut caducis pictur̄: aut rubigino-
sis: minutisq̄ nūmismatis at aduersa supra modū sepe delectetur
Qui si veri esse vellent (vt videri gestiūt) antiquarij: imp̄mis mi-
hi: p̄terq̄ om̄ib: hanc vnā antiq̄tate cōsecraretur: mirareturq̄:
eiq̄ velut honozate matri occurrerēt: adstanti in excelsis q̄busq̄
verticib: in medijs viarū semitis: in patentib: vrbium portis: in
ipsis quoq̄ ediū forib: et clamitāti. Accipite disciplinā meam: et
non pecuniā: doctrinā magis q̄ aurū eligite. Sed quoniā nō tā
copia spectāda est mihi: q̄ modus retinēdus in sermone: ab his
paucis q̄ de antiq̄tate sunt dicta hacten: Nobilitatē: qua licz sa-
litate sacre cre scripture strictim iam: et p̄ inuolucra ac integumēta quedā p̄-
spiciam: tantūmodo Nā aspiciendū: et enoluendū illā penit: nul-
li hoīm magis potestas fuerit: q̄ nycticoraci: aut noctue: immo
ta luminū acie: p̄ferre ac perpeti claritatē solis. Et vt compariōe
aliqua: licet subabsurda hoc dilucescat. Agite excutiam: breui-
ter: duas p̄cipue nobilitatis sciētias humanit: inuētas: phiam et
ciuilem facultatē. Quid q̄so habēt omniū phoz bibliotece: par
huic sacre doctrine: Esto p̄tineant multa: de virtute: de iusticia:
de honestate: multa etiā cōtra vicia grauiter et cōstanter edisserāt
Sed quorsum hec vel quo tendūt: Nihil eoz certe p̄pter diuini-
tatis cultū: aut future beatitudinis spem: suscipi oportere osten-
dunt: sed om̄ia ad p̄sentis vite felicitatē ipsi p̄cepta: disputationes
q̄ suas referūt. An nō ipse: omniū istoz acutissim: Aristoteles:
summū hoīs bonū: ex corpis: fortune: et animi bonis simul cōsti-
tuit: Unde satis apparet: illū felicitatē in hac vita posuisse. Quō
palā dep̄bendit in p̄mo Ethicoz: vbi cōtra Solonis sententiā:

De Nobi-
litate sacre
scripture. La-
put. ij.

qua ille vetuit quæq; ante obitū dici beatū: eos qui e vita hac dis-
cesserint negat apte felices esse posse: eo q; felicitas sit opatio: per
virtutē in vita p̄senti. Que satis euidentis ratio ē Omnia honestatē
et virtutis p̄cepta phos: ad gloriā z potentiā hui⁹ breuissime vi-
te augēdam dūtaxat spectare. Nihil āplius etiam effecturā se p̄-
mittit ipsa civilis prudētia: q̄ vt gen⁹ humanū: ad p̄sentis cōmo-
da: vtilitateq; vite dirigat: ac moderet. Et cōtra sacra scriptura:
nō de fragili z momētaneo: sed de summo imortalitq; bono: cui⁹
ne leuissima quedā aura: ad istos gētiliū phos vnq; puenit: diui-
nitus loquit: illudq; per fidē: z bonoz operū merita: nos adeptu-
ros nusq; dubia voce p̄mittit. Addamus q; apud phos mltā ha-
bētur inania: z friuola: imo impia: z sacrilega: p̄sertim de deo lo-
quētes: magnū (nescio quid) p̄stare se putant. Si aut mūdū: aut
solē: ac lunā: stellasq; reliquas: aut (qđ his stultius) vnū aliqđ ex
quattuor elemētis: deū esse affirmant: aut fortunā cū copia pedis-
sequa: atq; adeo febrē quoq;: cui⁹ vetustissima rome ara in pala-
tio fuit: diuinitati consecrēt. Illud quis nō miret: Atbenas: eru-
ditissimā vrbē grecie Lōtumelie z Impudētie q; inter deos su-
os locum assignasse olim: nonnulli z si paulo rectius: de deo sunt
opinati: tamē partim neq; amore illū: neq; precib; moueri dixe-
runt partim etiā: prouidētia scelestis opinionib; suis spoliauerūt
In qua heresi: ipsum etiā Aristotelē fuisse (tam granē alioqui phi-
losophū) testes sunt Origenes: Ambrosius: Eusebius: Laerti-
us: In his vero literis: nobis celitus reuelatis: nihil non solidū:
atq; salutare: nihil absq; mysterijs z pfunda diuinorū ratione cō-
scriptum. Si igitur materia: siue argumētuz vtriusq; sapiētie cō-
feratur: illa ad bracteātā z tpariam: hec ad solidā: z eternā felicitā-
tem dux est: illa supflua multa: atq; adeo z pestifera quedā conti-
net: hec omnia vtilia: vera: et salutaria mouet: illa vix longo tem-
pore inuenta humanitus: hec repente cordib; sanctorū infusa dē-
iunitus: illa circa terrena: z mortalia tm occupata est. hec vltra
nubes et sidera. vltra celos omnes atq; etiam beatos āgelos sub-
lata: ad tremēdum sempiterni regis solium assurgit. quē etiaz (si
quis hoc quoq; forte expectat) huius sapientie authorem: dato-
remq; vnicum esse Salomon demonstrat vbi inquit Deus patrū
nostroz. z domine misericordie. qui fecisti omnia verbo tuo. z sapi-
entia cōstituisti hominē. vt disponat orbem terrarū in equitate z
iusticia. z in directione cordis iudicet iudicium. Da mihi sediū
guarum altitricem sapientiam. Q vere nobilem scientiam. que

[a6]

non hominē: sed deum habet auctorē: que nō humi: nec in terra
querēda: sed e celo: atq; adeo ab ipso adorāde diuinitatē solio im
plorāda est. Que rogo nature humane subtilitas: que vis tanta:
qđ tā altum: tam sublime acumē: q̄ tam p̄cellens: tam exūdās in
genij ratio: vt huic magistro vlla ex pte possit cōferri: Potest ne
opponi figmentis: suo opifici: p̄nt ne p̄pari ad lucē tenebre: Si
igif tanta distātia: imo si nulla p̄t esse mūdi sapiētū: ad hui⁹ (quā
nos seq̄mur) sapientie auctorē p̄pario omnino: nimirū haud etiā
alia erit inter vtrāq; sapientiā: mundanā illā: z hanc celestē distā
tia: q̄ est inter ipsos earū auctores: hoc ē: infinita: imensa sit inter
ipsas disparitas atq; distātia necesse est. Omnia p̄fecto huius do
ctrine plena p̄fundissimoz mysterioz: plena celestiu sacramētoz
plena sublimiū z ineffabiliū speculationū sunt: vnde libet cū pau
lo exclamare hic: z dicere. **Q**ualtitudo diuitiarū sapientie z sciētie
dei. **H**ic ē puteus aque viue: cui⁹ sunt vene: perēnes: irrigua flu
enta rōnabilis sensus. **C**ui⁹ figura legit **B**eneseos capite sextoui
gesimo: quē quū fodisset **I**saac: appellauit nomē ei⁹ amplitudinē:
dicēs. **H**ūc auxit z dilatauit nos de⁹ sup terrā: **H**ec ē arca bica
merata: z tricamerata: p̄pter multiplicē eius intellectū: vt expōit
Pruigenes. **A**liud em̄ hec scriptura in superficie narrat: aliud eadez
intrinsec⁹ occultat. **N**ā totum qđ legit⁹ in diuinis libris: vt in
quit **H**ieronym⁹ ad paulinū: nitet qđdem: z fulget in cortice: s; tñ
dulcius ē in medulla. **Q**đ sagaciter intelligēs diuinorū poematū
clarissimus vates **R**euela inqt oculos meos: z p̄siderabo mirabi
lia de lege tua. **M**oyses q̄q; hui⁹ sacramēti reuelatiōe imbutus:
ad montē dei **O**reb: mox oia q̄ in aegypto p̄us studiosissime ap
prehēderat (adeo vt facile eruditissim⁹ egyptioz: z eloquentissim⁹
haberet) p̄nihil reputauit: compatione tā excellētis: supra om
nē captū sapientie: seq; nō modo nō eloquentē: sed tardū: impe
ditumq; vltro cōfessus ē: vbi cepit audire verbū dei: z eloquia di
uina suscipere. **E**t p̄fecto quēadmodū si mutis aīalib; (q̄uis sit im
peritus: z indoct⁹) rōnabilis hō cōparet: videbit eloquēs: ad cō
parationē eoz: q̄ z rōnis z vocis sunt expertia. **S**i vero erudit⁹
et eloquentib; viris: atq; in omī sciētia egregie peritis: idē ille cōfe
ratur: rursus ineloquēs: z mutus ip̄e videbit. **I**ta qđqd est erudi
tionis humane: qđqd est terrene sapiētie: si ad diuinā sapientiam
respicias: muta somnia: z vana rerū simulacra sunt oia **V**ere ni
hil aliud: q̄ vasa papyri: sup aq̄s missa: nihil aliud q̄ exuberans
luxuries sine fructu folioz **F**uerit **S**ocrates oraculo **A**pollinis

sapiens iudicatus: fuerit. Plato numen philosophorum: Aristoteles flumen aureum dictus Liceroni: celestis huius scientie nobilitati tamen si preferantur illorum omnium monumenta: multo amplius quam apud nos sunt pecudes: ipsi animalia muta fuisse dependunt. Nec metuo ne quis me putet nimis indigne de tantis personis iam loqui: si modo illud cogiter: quod beatus David: quum semetipsum ad divinam hanc sapientiam libraret: dicere non dubitavit. Ut in mentum factus sum apud te. Si David iumentum sibi adhuc videbatur: quod in illa tantos progressus fecerat. Quid ergo mirum: si viliores iumentis eos fuisse dicam: quod dei scientiam penitus nescierunt. Non paruum utique discrimen esse inter gentium studia: et hec sacra diuus etiam Hieronymus palam innuit: ad Damasum pontificem scribens: quod ut inibi non incuriosus lector: facile offendet: secularis sapientie studiosos filio prodigo comparat. ipsam vero sapientiam cibo demonum: adsimulat: his sane verbis (quod non: ut propter plerique vertunt: de poetis tantummodo accipienda sunt: sed de quocumque scientia secularium) Demoni cibo est carmina poetarum: secularis sapientia: et rhetoriarum populi verborum. Que ubi summo cum studio fuerint ac labore perlecta: nihil aliud nisi inanem sonum: et sermonum strepitum suis lectoribus tribuunt. Nulla ibi saturitas veritatis. nulla iusticie refectio reperitur: studiosi eorum: in fame veri: et virtutum penuria pascuntur. Et contra idem Hieronymus: studium sacre scripture: alibi terram repromissionis appellat: ad Furiam viduam sic loquens. Amorem monili: atque gemarum: sericarumque vestium: transfer ad scientiam scripturarum: ingredi terram repromissionis: lacte et melle manantem: comedere similia et oleum: vestire cum Joseph variis indumentis. Quoties: quaterque beatus quod hoc lacteo nectare sacrarum litterarum assidue potant: hoc est: quod ingentibus earum mysterijs: altiorumque sacramentorum sensu precepto spiritualiter proficiunt: et verum in hoc lumine: lumem aspiciunt. Que vna dulcedo: indubie omnes omnium diuitum: regumque voluptates in infinitum exuperat atque antecellit. Sed non est cuiusque hec sancta sanctorum ingredi: et ipsorum interiora penetrare. Illis hoc fortasse solis datum quod spirituales delicias: caducis voluptatibus: et inuisibiles copias: visibilibus preferre diuitijs didicerunt. Currere autem solam carnem: et ipsam frequenter mollicie: ac iugi deliciarum luxu fouere: terrenas facultates pro primis mirari: dies noctesque avidissimo studio opes querere: et (ut breuiter dicam) sub nomine christiano gentium vitam viuere. Que potest inter hec esse cura: quod meditatio diuinorum voluminum homini ecclesiastico: Cuius hoc legitimum (ni fallor) officium: meditari die ac nocte in lege domini: bincardeter Hieronymus: ad Nepotianum. Diui

nas inquit scripturas sepius lege: immo nunq̄ de manu tua sa-
cra lectio deponat. Sed aurū terrenū: et aurū celeste vereor: ut
ecclesiasticus simul possidere: aut certe amare non queat. Si em̄ q̄
in pentateucho moisi referunt: paulo altius veluti agrū fertilem
colētes rimati fuerim: hoc euidentē discrimē dephēdemus: inter
sacerdotes dei: et sacerdotes pharaonis: q̄ pharao terras cofice-
dit sacerdotib; suis. Dñs autē suis ptem nō pcedit in terra: sed dōt
eis. Ego sum pars vestra. Obseruate ergo q̄ hec legitis: dñi sa-
cerdotes: et videte: q̄ sit differētia sacerdotū: ne forte: q̄ ptem ha-
bēt in terra: et terrenis cultib; ac studijs vacāt: nō tā dñi: q̄ pha-
raonis sacerdotes esse videant. Ille em̄ vult sacerdotes suos ha-
bere possessiones terrarū: et exercere agri: nō aīe culturas: ruri:
nō legi operā dare. Christus autē dñs noster: sacerdotib; suis qd
ipse pceperit audiam. Qui nō abrenūciauerit (inquit) om̄ib; que
possidet: non p̄t esse meus discipul;. Hec Lucas sui euāgelij ca-
pite. xiiij. om̄ino scripsit. De quib; audite q̄so sup Genesim ome-
lia. xvj. qd sentiat Origenes: haud sane reūciendus: ubi p̄cipue
Hieronymo nō improbat. Cōtremisco inquit hec dicēs. Deus
em̄ p̄mo om̄iū: meus inq̄ ipse accusator existo: meas p̄dēnatio-
nes loquor: Regat Christus suū esse discipulū: quē viderit aliqd
possidentē: et eū qui nō renūciat om̄ib; que possidet. Et qd agi-
mus: Quō hec aut ipsi legim;: aut populis exponim;: q̄ non so-
lū non abrenūciam; his: q̄ possidemus: sed acq̄rere volum; ea: q̄
nunq̄ habuimus: anteq̄ venirem; ad christū Nunq̄d nā qz nos
redarguit p̄scientia: legere: et nō p̄ferre q̄ scripta sunt possumus:
Nolo duplicati criminis fieri reus: Confiteor hec palā: populo
audiēte cōfiteor: hec scripta esse: etiā si nondū implese me noui.
Sed ex hoc saltē cōmoniti festinem; implere: festinem; transire
a sacerdotib; pharaonis: q̄b; terrena possessio est: ad sacerdotes
dñi quib; in terra ps non est: quib; portio dñs ē. Hec Origenis
sentētia: an beato Hieronymo plane p̄bet nec ne: his eius ver-
bis constare poterit ad Nepotianū in hunc modū clare scriptis
Qui dominū inquit possidet: et cū p̄pheta dicit Pars mea domi-
nus: nihil extra dñm habere potest. Quod si aspiciam aliud habuerit
p̄ter dominū: pars eius nō erit dñs Verbi gratia. Si aurū: si ar-
gentū: si possessiones: si variā supellectilē Et istis p̄tib; dñs ps
eius esse nō dignat. Sed sine iracundia nō ferunt ista nunc au-
res sacerdotū. Quare priusq̄ in his scopulis naufragiū impru-
dens patiar: tutius fortasse fuerit celeriter alio veluz vertere. As

tamē omnino certe plurimus vbiq; in diuinis eloquijs sermo: de
 cōtemptu rerū tpalium: z diuus Gregorius libro sup Job duo /
 de uigesimo. homines q̄s diu terrena seclatur: sanguini z luto a scri
 ptura cōparari: quū vero celestia sequi: z velut nubes altius a ter
 ra leuari ceperint: auro z cristallo purissimo designari ostendit.
 Utinam ergo auri: z cristalli purissimi (cuiusmodi scriptura in
 telligit) malint similes esse sacerdotes. Utinā malint esse Christi
 sacerdotes: q̄ pharaonis. Utinā imitetur Mariā: z pferant de
 licatis cibus: hanc doctrinā: anime pabulū longe suauissimū. Le
 gimus phos: mundi z glorie animalia: ppter eruditionē huma
 nā: paupertatem sponte p̄tulisse diuitijs. Si tanti vitrū. id est sapiē
 tia secularis: quur non maioris p̄cij sit sapiētie diuine margaritū:
 Tanti ethnicus phs fecerit phiam terrenā: vt pre ea omnes reli
 quas fortunas nihil duxerit. Et clericus: immo sacerdos z ps by
 ter: nō audiet celestē phiam: ad illuminādas mortaliuz tenebras
 p̄cipuo dei munere in terras pfectam: vel prob nefas deridebit
 etiā sibi dicētem: Accipite disciplinā meā: z non pecuniā: doctri
 nam magis: q̄ aurū eligite. Sed hinc de virtute diuini verbi di
 cere incipiam. In qua sermonis mei pre: iterū prefari mihi sic li
 ber: z vsurpare illud poeticū Nō mihi si lingue cētum sint: ora q̄ re. Caput.
 cētum: ferrea vox: scripture sacre virtutē: digne tamē cōsequit: at
 q̄ exp̄mere verbis vllō modo possem. Que (vt testat sup **De virtute**
theū Hieronymus) regnū dei appellat. Que est lucerna pedū no
 strorū: z lumē semitis nostris. Que ē ignis incēdens z illuminās
 Que atriu domini dicit. Que est vestis aplica: qua nisi asina. id ē
 hec aia nostra: fuerit instrata: dñm iesum in seclorē habere nō me
 retur **Hec scriptura ē** (quod raphael hebraice sonat) medicia dei
Hoc flumē paradisi est: qd̄ impetu suo letificat ciuitatē dei. **Hic ab**
scōdit in agro thesaurus: in quo reposita ē noticia creatoris. **Hoc**
est sacru conuiuū: in quo dñs nr̄ cottidie nobiscū bibēs: in silitu
 dinē **Joseph regnātis** in egypto: inebriat cū fr̄ib; suis. **Hec scia:**
est clavis btitudinis: huius virtute in animis credentiū **Ch̄s gnāt**
cottidie **Hec scriptura sola** terrenā infantia abigit: z pducit in virū
 pfectū: facitq; abulare p vias prudētie. **Hec velut** qdā dñi sancti
 angelus descēdens in caminū ardētis ignis: excutit oēs malarū cu
 piditatū estuātes ardores: mortifera pectoris nr̄i incēdia: i modū
 lenis roris refrigerās **Hic ē ille** fmo dei viuus z efficac: z penetrabi
 lior oī gladio ācipiti: de q̄ aplus ad heb. **Hac excepta:** q̄cūq; alia
 scripturā: palea ē. qd̄ paleis ad triticū: d̄t dñs p hieremiā. **Alūqd**

non verba mea sunt quasi ignis: et quasi malleus pertranspetram.
Cuius scripture fermentum. i. noticia (ut interpretatur Hieronymus) in tria
farine sata abscosus: spiritum: animam: corpus: in unum redigit: ne discre-
pent inter se: ut quum duobus aut tribus conuenit: a patre impetret quod
cunq; postulauerint. Scriptura hec verbum crucis est: quod stulticia
est pereuntibus. his autem quod salui fiunt virtus dei. Hec hinc spiritum viuifi-
cantem. Hec suos amatores efficit nubes volantes: que pluunt imbres
iusticie super terram. Legendo: et perscrutando diligentius hanc scripturam:
transformamur paulatim in spiritum illius: in spiritum inquam intelligentie:
sanctum: unicum: multiplicem: subtile: disertum: nobile: incoincidentum: cer-
tum: suauem: amantem bonum: que plenius describitur Sapientia. vii. Sed
quotusquisque putamus ecclesiasticus: hanc sacram scripturam nunc studio
se legit: Eloquar: an sileam potius? Quot putatis esse hodie ecclesi-
asticam vitam professos: et de ecclesie rebus locupletes: quibus propter eum: ex quo
dicunt horas canonicas (utinam saltem omnes hunc habeant) vix vllus ali-
us domi liber est sacre scripture: quum tamen interim ludus tesserarum
forte non desit. At sermo clericum: et maxime sacerdotis (si credimus
Hieronymo imo Paulo) sale scripturarum esse conditus. Sed uti-
nam non libentius aliquid ex illis audiant: et dicant fabulas incitantes aurium
perurunt: que salutare scripture: omnem veritatem docentis: monent.
Intelligo eundem: que hec essent inuidie opportuniore: que gratie: si
coram illis modo dicerent: quos sua ipsorum prescientia vitularet. Nos autem
reuerendos patres: scio tantum abesse: ut propter hominum libertatem (et for-
tasse veritatem) mihi irascantur: ut etiam libenter audiant: probe intelligen-
tes: ad suam pertinere laudem: quicquid in dissimilibus arguitur: et displicet.
Quocirca quicumque in se dici hec temere suspicabuntur: hoc solum pro-
ficient spero: ut reliqua non obscura: obnoxie sue prescientie: signa de-
disse videantur. Ita enim natura propatium est: ut quemadmodum male af-
fecti omnem tactum (etiam medicamentis) oderunt: ita errati alicui sibi con-
suetudinem: quemvis de ea re: etiam fortuito iactum sermonem: quasi infestum aduer-
sarium telum excipiant. Qui tamen non ita aduersarium statim: aut hostem in-
terpretantur quemlibet: de vicinis disputantem. Si vellent non tam affe-
ctibus suis more gerere: que beato Hieronymo diligenter auscultare
hec fere ad verbum dicenti. Prudentis viri est: ac prudentium seminarum
dissimulare: imo emendare: quod in se dictum intelligunt: et indignari si
ibi magis: nec in monitorio maledicta progerere: que etsi ipsam teneatur
criminibus: certe in eo melior est tamen: quam sua ei mala non placet. Sed
iam hunc quod locum de virtute eius scripture procludam. Cuius memo-
rabilis hec: et solennis vox repetenda: et quasi ruminanda nobis sepius

est. Accipite disciplinā meā: et non pecuniā doctrinam magis quā
aurū eligite. De dignitate sacre scripture a nobis ut cūq; iā dictū De verita/
est. In sequētibus de veritate eiusdē: quā auctoritate: certitudine: et sacre sc̄p
equalitate colligimus: per exilitate nostra iā deinceps loq̄mur. An tunc. Pars
itaq; auctoritati ei⁹: vlla alia quāuis famigerabilis doctrina: p̄fer secūda
ri possit: apparebit fortasse. Si in quāta existimatiōe: tātummo De autho/
veteris instrumētū lex: vmbra et figura dūtaxat euāgelice veritatē: ritate eius:
apud sapiētissimos: et opulētissimos reges gentiū habita sit: pau Caput p̄v
cis p̄strinxerim⁹ Aegypti rex Ptolomeus: cognomēto philadelmū .
phus bibliotheca illa q̄draginta milliū librorū: et in oīs generis ar
tium p̄fessores: munificentia: magis fere memorabilis: quā regno:
subijcētē sibi Demetrio phalereo hōie doctissimo: et nobilissimo
regie bibliothecę p̄fecto: multa esse apud Iudeos eorū legū: figu
ris: et sermone patrio: p̄scripta volumina: eaq; si fideliter: et iuxta
veritatē hebraicā: in linguā grecā foret tralata: non minimū mo
mentū regie bibliothecę accessura: sed rē non p̄ue industrie: neq;
exigui laboris fore affirmante: accensus euestigio rex incredibili
studio asciscēdi sibi h̄mōi libros Proinde p̄lras ab Elezaro tū
p̄ncipe sacerdotū: eo noīe petit: ut ex singulis tribub; sex viros:
q̄ per etatē patrie legis et grecę lingue peritissimi sint: ad se q̄p̄ri/
mū mittere nō grauet. Date h̄se: Andree: et Aristheni: regij cor
poris custodib; hierosolymā cū alijs ingētib; donis p̄ferēde: cra
terib; pateris: libatorijs: in q̄ p̄sumpta erant: auri talēta quinq̄gi
ta: et ingens vis p̄ciosorū lapidū. Item mēsa aurea: quā rex consti
tuerat q̄ncuplo maiorē facere p̄ore: nisi intellexisset ipsa magnitu
dine: ad ministeriū: cui destinabat: inutilē fore: lōgitudine ei⁹ erat
duoz cubitoz et dimidiū. latitudo sesquicubiti. spissitudo nō infra
dimidiū cubiti. tota p̄terea subtilissimo artificio: et miris emble
matis variegata. refert nāq; Josephus: regē ip̄m: interim dū op⁹
fieret: relictis etiā regni sui p̄piorib; curis: cottidie ad ipsos opifi
ces cōmeare solitū: ut p̄sentia sui: studia artificū accenderet: p̄ui
deretq; ne quicq; de diligētia atq; industria: se adstante: atq; imi
nente: remittere auderent. P̄ter ista: alia centū talenta auri: p̄
eorū aut instauratiōe: q̄ in templo nimia forte vetustate: aliave ca
lamitate intercidiissent: aut institutione nouoz: si q̄ ipsi deesse ad
huc viderent hierosolymas misit. Huic munificētie hanc insup
radiecit: et nescio an multo maximā: ut oēs iudeos: tūc in Aegypt/
to supra centū millia hōim seruiētes: manu emissos in patriā: li
bere vltroq; abire sineret. Et qm̄ cōmoda dñoz: p̄cipue militum
b iij

fuoz eo nō parū minui cernebat: cōstitutis in singulos captiuos
centū viginti dragmis: q̄ dñis annumerarent: p̄ redēptione vni
uerfoz: sexaginta supra q̄dringēta auri talēta appendit: Post hec
quū iam seniores illos ab Eleazaro cū voluminibz: que leges au
reis descriptas literis p̄tinebāt: ad se p̄fectos rex suscepisset: tan
to gaudio elat⁹ est: vt lachrymas emiseric: z in honozē illoz cōni
uiū p̄ dies. xij. p̄petuos instruxerit: singulisq; senioribz in eo con
uiuio tria talenta dari p̄ceperit: diemq; quo ad se in regiā p̄mū cō
uenissent: p̄ totū deinceps vite sue t̄ps celebrē: festūq; habiturum
se decreuerit. Deinde ope interpretatōis p. lxxij. solos dies p̄fecto:
quū rex (vt q̄ esset nō minus l̄farū gloria: q̄ regno magnific⁹) ve
hemēter admiraret: legū illarū sensus graues z electos: interro
garetq; Demetriū iccirco: quid nā suspicaret esse in causa ipse: q̄
tam p̄funda sapiētia: eousq; penes vnā hanc iudeoz gentē: velu
ti sepulta: latuisset Quir nemo neq; poeta: neq; historiograph⁹
neq; p̄hs ad eā diem in suis opibz vsq; illius (q̄d sciret) meminisset.
Ad hec ferūt ita Demetriū regi respōdisse Quē veterū scrip
tores inde metu: z religione absterritos: q̄ plerosq; sacras has
leges iudeoz: nō sine magno suo malo attingisse olim p̄ certo p̄pe
rissent: inter q̄s nō iauit Theopompū: in historia de his rebz: scri
bere aliqua temere aggressum: repēte animo turbatū extitisse ita
q; plus triginta dierū spacio māsisse. nec p̄us q̄ supplex veniam
postulasset deinde p̄ualuisse: eiq; restituto in somnijs apparuisse:
nescio quā spēm angeli: ac dixisse nō aliam magis ob causam ita
mulctatū: q̄ q̄ diuina scrutari: eaq; ad indignos z impuros ho
mines p̄ferre tētasset Theodectē q; tragediarū poetā: q̄ in q̄dā
tragico dramate hmōi diuinoy archana q̄dā vulgare: z ipse nō
formidasset: subita oculoꝝ cecitate p̄cussus a deo: referebat. Qui
bus auditis tāto ipensius rex letat⁹ delectatusq; ē: hmōi noua vo
luminū copia. Postremo digredientes iā ab se interp̄tes: denuo
singulos eoz donauit stolis optimis tribz: auri talētz duobz: z ca
lice aureo vni⁹ talēti. Principi autē sacerdotū Eleazaro: misit per
eosdē muneri. Lectos cū aureis pedibz decē: p̄ueniētī supellecti
le instructos: calicē talētoꝝ trigita: stolas isup decē Addidit z pur
purā: z coronā: z lineas de bysso cētū: p̄terea z pateras: z trullā:
et libatoria: z crateras aureas duas: publice in tēplo dedicādas.
Vulta adhuc trāseo: qm̄ exacte oīa: z lōgū eēt: z supuacuū refer
re. Quū eodē meū reputo tātā hāc magnificētiā regis (veri dei
cultū alioq̄n ignorātis) subit aīm meū vehemens sane pudor: q̄

nūc apud chřianos: imo vero etiā sacerdotes chřianos: tā negli-
 gēter: tāq; p̄ceptim habent diuina eloq̄a (quū interī apud nullos
 mortales: deberet esse maior authoritas eoz) vt pauci ea domi-
 sue habeāt: pauciores legāt: paucissimi viuēdo: atq; imitando co-
 lāt. Nolo plura dicere: p̄pter hos reuerēdos p̄res: ne illis vide-
 ar male loq̄: q̄rū p̄tutes (etiā si cupiā) laudare satis nō possum.
 Unū adhuc de authoritate sacri dogmat̄ n̄ri adijciā: z sic ad reli-
 q̄ p̄gā Quid illō: aut q̄nta demū illa authoritas ei⁹ existimāda: p̄-
 p̄ter quā oli toti⁹ orbis fraz reges z ipatores: suis dijs: deozūq;
 cerimonijs: q̄s a maiorib; sibi veluti p̄man⁹ traditas: tot secul⁹ p̄-
 ver; idubitatīq; colebāt: abiect; i ei⁹ iura: legesq;: pene cūcti cel-
 sere. S; h̄ nō q̄ro nūc: illō August. volo: ad hunc modū Hiero.
 scribēt. Ego em̄ fateor charitati tue: solis his sc̄pturaz libris (q̄
 tā canonicē appellāt) didici hūc timorē: honorēq; deferre: vt nul-
 lū eoz i scribēdo authorē: errasse aliqd̄ firmissime credā. Ac si qd̄
 in eis offendero: qd̄ videat̄ p̄riū p̄itari: nihil aliud q̄ mēdosuz eē
 codicē: aut iterp̄tē nō eē assecutū qd̄ dictū ē: vel me minime itelle-
 xisse nō ābigā. Alios at̄ ita lego: vt q̄ntalibet sc̄titate doctrinaq;
 p̄p̄olleāt: nō ideo vez putē: qz ipsi ita senserūt: s; qz mihi vl' p̄ illos
 authores canonicos: vl' pbabili rōne: qz a p̄o nō aberrēt psuade-
 re potuerūt. Quid hac authoritate sancti⁹: qd̄ grauius: cui nulli
 q̄ntalibet sc̄tironia atq; doctrīa excellētes viri: ne p̄ferri qd̄ p̄nt
 Quid hac p̄tate veri⁹: de q̄: qz omī nō solū erroze: s; etiā erroris
 suspitōe careat: saltē dubitare nephariū ē. Sed vereor: ne multi
 auari adhuc nepharie dubitēt: qz animus nulq; alibi: qz in auro
 acquiescit. Nā si nihil dubitarēt oīno (vt equū erat) de receptissi-
 ma p̄tate canonicē sc̄pture: nō (vt fere fit) omīssa ei⁹ salutari do-
 ctrina post aurū ceci abirēt: qd̄ nihil sane p̄derit ipsis i die vltōis
 S; audirēt vtiq;: z reuererēt: p̄plecterēt qz eā dicētē. Accipite
 disciplinā meā: z nō pecuniā: doctrinā mag; qz aurū eligite Ego
 quāq; p̄bis diui patris August. paulo atē citat;: nō solū ad diui
 ne sc̄pture authoritatē: s; etiā certitudinē pbādā: poterā eē p̄tēt⁹
 libet tū immozari adhuc paulisp;: ne locū tā insignē trāsiliisse poti-
 us: qz attingisse videar. Certitudinis eq̄dē nō infirmissimū h̄ argu-
 mētū esse reoz: Q̄ p̄tra has diuinas sc̄pturas: acerrimi ferme q̄q;
 ph;: p̄ aliq̄t ānoz secula: nō solū doctrīa freti: s; etiā virib; eloq̄n-
 tie istructi sacrilego stilo: veluti gladio ācipiti obstinatissime: s; tū i
 efficacissime depugnarūt vt Julian⁹: Cels⁹: porphyri⁹ rabidi ad-
 uersus chřm canes: Refert i volumie diui. istitu. iij. Lactān⁹ n̄

De sacrarū
 librarū certi-
 tudine. Ca-
 put. ij.

In Bythinia: quū ipse oratorias ibi literas doceret: p̄m̄ quendā
treis libros p̄tra religionē: nomēq; ch̄ianū euomuisse: flagran-
te etiā tū iustoz seuā p̄secutione. Et aliū e numero iudicū ipsozū:
eandē materiā duob; libellis adhuc mordatius sc̄p̄sisse: vt quos
supplicijs viuos affligerat: maledictis etiā sepultos incesseret.
Eundē p̄terea narrat vsū q; b̄m̄i fraude inscriptiois: vt hosce
libellos: nō p̄tra: sed ad ch̄ianos p̄tularit: ne inimice insectari
eosdē videret: sed humane potius: ac benigne p̄sulere putaretur
Si quo subdulus hō: ⁊ (quod d̄r) lupū sub ouis pelle tegēs: fal-
laci titulo simplicē posset irretire lectorē. Omniū tū istoz infandi
conatus: exitu vani apparuerunt: ⁊ indubitata scripture fides: q̄
obnixius sacrilegi isti ad extinguendā eā sunt coorti: tāto ip̄a ful-
gidius: cādidiusq; sue certitudinis lumē effudit. Cui licet orato-
res: ⁊ phi: molesti essent: robustius tū ei aduersus p̄ncipes ⁊ tyzā
nos certamē fuit. Sp̄ni fortasse insanientiū scriptura potuit:
Nū etiā ardēs ⁊ seuiēs p̄secutoz carnificina p̄tēni potuit: Quū
p̄posita p̄ oēs romani imperij (q̄ late patebat) puincias: augusto
rū edicta: q̄ innoxū sanguinē effundere iuberēt vulgo legebātur
quū p̄tra pios impia mira p̄deban̄: quū p̄stitutiones sacrilege: ⁊
disputatiōes: de capitib; insontū: iurisperitoz iniuste circūfere-
bātur. Ab iureconsultū: culleo nō vno insuendū. Domitius em̄
de officio p̄cōsulis libro. vij. rescripta hec p̄ncipū (q̄ ad manum
essent: in caulā dei iuris ac legū obtētū grassaturis) sagacissime
collegit oia: eozūq; tam studiosa publicatōe sanguinarios vsos
quib; malis affligere indignos: imeritosq; dei veri cultores pos-
sent: veluti q̄busdā seuitie legitimis p̄ceptis instituēs: monensq;
ad patrandū passim tā crudele sacrilegiū fortius aiauit. Nū inq;
cōremni potuit rabies occidentiū: quū p̄ om̄ia vbiq; loca: infan-
dis penarū generib; seniebat in sanctos: quū nō dies solū excar-
nificādis ch̄ianis: s; etiā tote noctes impēdeban̄: quū vbiq; an-
gustie: vbiq; gemitus: crudelis vbiq; luctus: vbiq; pauor: ⁊ plu-
rima mortis imago obuersabat ante oculos: quū nō sigillatim:
sed agminatim raperent ad cedē innocētes: Sic quēdā accepi-
mus in phrygia vniuersū populū: inexprabili furore cū ipso pari-
ter p̄uenticulo cōcremauisse. Sed hic quāto seuior: tāto clemen-
tior. Illi crudeliores: q̄ quū exq̄sitis tormētis corpa fidelius
verarēt. nihil tū magis deuītābāt: q̄ ne torri etiā morerent. Ad-
hibebant itaq; post tormēta: curā ita affectis diligentissimā: vt ad
alios denū cruciat; mēbra renouarent: ⁊ nouus ad pene ista

rationē sanguis paref. Affirmat Lactātius se vidisse in Bythi/ nia: hoc mō quendā toto biennio tortū: magna f̄tute restitisse: ⁊ quū postremo cedere visus esset: p̄sidem ip̄m nō secus gaudio ela tū ob eā victoriā: q̄ si barbaroz gentez aliquā memorabili p̄elio subegisset. Et ne existimem⁹ seuitia solū: ⁊ apto furoze fidei arcem oppugnatā esse: nullū vaframēti gen⁹ ab aduersarijs p̄termisus est: nullis dolis: nullis nō tētata ē insidijs. Quidā ty:anni certis oraculis callide aduersus eā p̄fictis p̄fidiose eruperūt: veluti Da ximinius in vrbe Antiochia: ferē iouis simulacrū astute ac vete ratorie sic aptasse: vt in edēdis oraculis: r̄nsum de ch̄ianis hoc p̄meret. ne hoīes ch̄o dicati degerēt in vrbibz: aut vllis etiaz lo cis iuxta vrbes: sed vt p̄cul tanq̄ noxiū: atq; maleficū hoīm gen⁹ e medio passim fugarent. Quo factū est: vt vagi: palantesq; ⁊ re lecti ab om̄ibz: viuere: miserabili necessitate p̄pellerent. Quid Ju lianus impator: quā demū astutiā: quā fraudē nō adhibuit: ad de cipiēdos: circūscribēdosq; hoīes ch̄ianos: repperit em̄ nouū cō siliū: q̄ nō cedibz: nō sanguine ac terroze: sed pestiferis allectatio nibz: ac blādīmētis aduersus ipsos grassaret. Nā platis hinc p̄ m̄ijs: iniectaq; honoz ac dignitatū spe: alios insidiosē inuitauit: illinc repellēdo ab honoribz: ⁊ puinciarū p̄curatōibz: alios auer tere ab instituto religionis: versipelli machinatiōe tētauit. Eodē vaframēto edixit: ne ch̄ianis ludos: atq; gymnasia liberaliū ar tiū habere liceret: q̄ minus in bonis studijs: ac disciplinis p̄fice rent. Taceo de tot scelestis opinionibz: tot sectis hereticoz: con tra quos standū etiā inacie postea fuit. Quid ergo sacre scripture hui⁹ certitudine certi⁹: p̄ qua oīs etas: sexus: ordo: nullū suppli ciū: nullas mēbroz seuas laceratiōes p̄tinuit: q̄ nullo genere cru delitatis: nullis ty:ānicis artibz: nullis deniq; machinis nō arte tata: firma: incōcussa q; semp stetit: numerūq; suoz fidelium: sub om̄i p̄secutiōis grādine mirabiliter auxit. Ergo vera ē scriptura sacra: Vera ne: Quis adeo p̄ditus: vt hoc dubitet: Immo adeo vera: adeo certa: q̄ nullū etiā iota: null⁹ aper p̄ibit de sc̄ptura hac Dicite p̄tiffices: quur ergo (absit inuidia vero) p̄tra: q̄ illa p̄eci pit ferme nūc ab oībz viuif. Illa vult vt eam⁹ de f̄tute in f̄tute: nos sapiētius indicam⁹ habere aurū ⁊ argētū: q̄ sine his vniuer sam virtutū supellectilē. Illa inq̄t Sacrificate sacrificiū iusticie: et sperate in dño. nos litam⁹ auaricie: ⁊ speram⁹ in thesauro. Ho bis cordi sunt possessiones terrene. At illa inq̄t formido ⁊ fouea: et laqueus: sup te: q̄ habitator es terre. Illa inq̄t nolite diligere

De e^qlitate
seu p^ocorda-
tia sa. scrip-
turae. iij.
Caput. iij.

mundū: neq; ea q̄ in mundo sunt: nos vero iniq̄tatē in funiculis
trahim⁹ vanitatis: z mundi illecebris inescati: vix vnq̄ opus dñi
respiciim⁹. O q̄s lōge aliter pleraq; ageremus: si tāta : quāta meri-
to deberet: hui⁹ eēt cura: z meditatio sacre sc̄pture: q̄ nobis (heu
surdus) cantat. Accipite disciplinā meā: z nō pecuniā: doctrinā
magis: q̄ aurū eligite. Equalitatē sacre sc̄pture (de qua dispu-
tandū nūc ē) eā dico: quā p̄formitatē: siue p̄cordatiā alij malunt:
In nulla itaq; doctrina: aut hūana phia: tāta equalitas: tā p̄spi-
rās: sibiq; p̄senties traditio vnq; aut repta est: aut reperiet̄ alibi:
qđ inter p̄cipua z certissima veritatis indicia haberi solet: quēad-
modū ecōtrario scriptoz incōstantia: z discrepās sentētia: maxie
mēdacio z falsitati alludere atq; accedere videt̄. Ea em̄ teste La-
ctatio emendatioz natura ē: vt coherere nō possint. Sed iā hec
diuersitas opinionū: atq; iudicioz tāta ē inter doctissimos etia;
phos: vt licet circa eandē veritatis inuestigationē: oēs occupati
essent: nemo ferme istoz: etiā de reb; illustriorib;: vt de deo: de p̄-
uidētia: de mūdo: de fato: de causis: z seminib; naturalib;: de mo-
rib; hoīm: idē tñ senserit aut defenderit qđ alius: vt facile appare-
at ipsos velut in dēfūsumis ignozātie tenebris oberrantes: q̄sisse
magis: qđ tenerēt: qđ seq̄rent̄: q̄ inuenisse: z velut ebrios impe-
gisse in errores passim pudendos: ac miserabiles. Contra in hac
scriptura: nulla repugnātia: nulla dogmatū diuersitas: s; vbiq;
cōcoris: vbiq; coherēs: vbiq; sui silis atq; p̄senties: vbiq; graui
et p̄stanti rōne suffulta ē. Nullius pulcherrimi corporis symme-
tria tāta: neq; tā apta mēbroz p̄pages. nullū modulatissimi car-
minis: tam decēs: tanq; suavis harmonia esse p̄t q̄ est in sacris:
diuinisq; libris mirifica q̄dam oīm dogmatū similitudo atq; cōsen-
sus. Libri veteris testamēti numero vigintiduo referunt̄. **V**oi-
si q̄nq; p̄phetarū octo: agiographoz nouē: iuxta vigintiduo ele-
mēta hebreoz: p̄ q̄ scribim⁹ hebraice om̄e qđ loq̄mur: quāq; nō
nulli Ruth z Lynth. i. lamētationes: inter agiographa: z nō in-
ter libros p̄phetarū reddēdos putēt: z in suo numero supputan-
dos: ac p̄ hoc p̄isce legis libros vigintiqt̄tuoz efficiant. Hec le-
gis veteris scriptura **W**yrha illa intelligi potest: de qua legit̄
Exodi p̄ricula sextadecima: in qua: licet amara p̄pter occidentem
littere sensum videat̄: deus tamē iusticias: z iudicia sua reposuit:
in qua sapiētie: z sciētie sue thesauros cōdidit. Post hec noui in-
strumenti siue noue legis: p̄mo quattuoz referūt̄ vnus euāge-
lij volumina. Deinde Pauli apostoli: ad septē ecclesias totidem

eple. Preterea ad Timotheū. ij. ad Titū. ad Philemonē. ad He-
 breos singule. his subiūgit Actū aplicoz liber vnicus. Deinde
 septē adscribunt eple: q̄ canonicē dicunt: q̄b addit̄ in calce Apo-
 calypsis: ip̄m q̄dāmodo sacre bibliothecae agmen cogit. Nec no-
 ui testamēti scriptura: hec euāgelica doctrina nimirū iā Helim ē
 illa ex plurima densitate palmarū amena: z. xij. aplicis fontib; ir-
 rigua: e quib; deriuatē aque: toti mūdi (vt inq̄t Hierony.) siccit̄
 ratē rigāt: q̄b; nihil amaritudinis inest: nihil myrre: e q̄b; absq̄
 scrupulo bibi: absq̄ vlia (vt inq̄t Origenes) difficultate potat.
 Noz itaq; legis: siue testamēti vtriusq; libroz (vt iā paulo ante
 etiā dixi) licz diuersa q̄dam narrare videant̄ interdū: z a diuersis
 scriptozib; editi existāt. eadē tñ sacramēta sunt oīm. Om̄es vnuz
 agnū: Jesum ch̄m dñm n̄m: coronas suas p̄stratis vultib; of-
 ferētēs: adorāt. Om̄es diuersis q̄dē narratiōib;: veluti p̄ diuersi
 gn̄is prata fragrātia: vno tñ sp̄ritu: nos ad illū felici beatoq; cō-
 pendio pducūt: q̄ in cātico dilecte sue sp̄se: hoc ē: fideli aīe dicit.
 Ego flos cāpi: z liliū pualliū. Tanta ē inquā oīm vtriusq; instru-
 mēti libroz p̄sonātia: tāta cōcinnitas: vt ob eā tā p̄petuā: ingēq;
 inter se p̄cordiā: nō libri: sed vn̄ liber esse cūcti dicant̄. iuxta illō.
 In capite libri scriptū est de me. Et p̄fecto si vlla: vel minima: re-
 pugnātia in sacris libris ostēdi potuisset: tot p̄sertim p̄his genti-
 lium: ad hoc vnū opus infestissimo animo: om̄ia industrie: z sol-
 lertie sue vela laxantib;: nimirū ostēsa aliquādo fuisset. Sed mē-
 dacij veritas argui nō potuit: nec p̄figari ab aduersarijs quātū-
 vis ānitentib;: sed potius (vt Esdre verbo nūc vtamur) Iniqui
 om̄es filij hominū: z iniqua illoz opa: z nō est in ipsis veritas: et
 in sua iniquitate peribūt. veritas autē manet: z inualefcit: z viuit: z
 obtinet in secula seculozū. Veritas inquā que dicit. Accipite dis-
 ciplinam meā: z nō pecuniam: doctrinā magis: q̄ aurum eligitē.
 Hunc ad sacre scripture vtilitatē transeamus: quā statuo (vt di-
 xi breuiter) in humanarū diuinarumq; rerū cognitiōe: celestium tu. vtilitate
 et eternoz bonoz p̄missione: omniūq; tēporaliū aduersitatū cō-
 solatione. De diuinis: z humanis reb;: velut iudices decernere: De diuioz
 hanc p̄fessionē suam esse: mundani p̄hi: olim nō arrogāter soluz: hūanozq;
 sed etiā (vt mihi videri solet) falso gloriati sunt: quū interim vtre cognitiōe.
 q; hoc est: tam humane: q; diuine ignorarent̄ ab illis. An alicui Et an ea ex
 satis explorate videbunt̄ res humane: qui hoies semp̄ fuisse: so-
 la coniectura docuerit magis: q; vllō certo argumento euicerit: fectē possit.
 Quāto ergo hec scriptura certū nouit res hūanas: q̄ haud q̄q; Caput. j.

dubie mihi et vacillater: sed affirmate et p̄stater d̄t primū hominē
de limo terre: p̄ditore deo formatū ad imaginē: et similitudinē ipsi⁹.
An illis poterit de reb⁹ hūanis recte credi: q̄ quū in opatōe vir/
tutis: summū bonū esse decernūt: nullū tñ aliud: nisi hui⁹ calamit/
tose: lachrymoseq; vite bonū norūt: Quāto ergo verius hec do/
ctrina: res humanas extimat: q̄ hortat nō in hac vita: nos figere
spes nr̄as: cui⁹ dies pauci sunt et pessimi: sed ad futurā potius oīa
nostra studia: cogitatioesq; extendere: An inquā illos putē plene
hominis p̄ditionē vestigādo assecutos: q̄ et si anime immortalitatem
scire se ostēdant: vbi post mortalis hui⁹ corpis solutionē: et q̄ de/
mū sorte victura sit tamē ignorāt: Quanto ergo sacra pagina: de
reb⁹ hūanis mihi exploratius loquit: q̄ nihil firmi esse: nihil certi
boni in hac vita palā pfatur: q̄ oīa bona: oīa p̄mia mea in futura
vita mihi reposita esse ostendit: eoq; me desideria mea: vota mea
oīa dirigere atq; trāsmittere iubet. Hanc vero vitā: t̄ps pegrina/
tionis: t̄ps lachrymarū: exilium: vmbzā: fumū: somnū appellat.
Dīa p̄terea plena insidiarū: plena discriminū: plena laqueoz esse
mihi fideliter insinuat: atq; ideo vel vni⁹ momēti p̄ctulo: securū
esse vetat. Cōtra vero semp vigilantē: sollicitū: suspēsū: puiduz
esse monet. Et nūc vt diligentē: ac rerū suaz satagentē patrēfamī/
lias: furē nocturnū timere: nūc vt prudentē p̄ginē cū oleo sc̄toz
operū: in media nocte hui⁹ tenebrose vite: sp̄si mor̄ ad futuri ad/
uentū timide p̄stolari. Ne si forte impatus: cū extincta lampade: et
fortū sc̄tificationis oleo lumē nō habēte: illi occurrero: a nuptijs
eius (q̄ abominor verbū) in eternū excludar. Quid hac vtilius
scriptura: q̄ me tot instruit exēplis: tot erudit monitis: tot fragili/
tatis mee admonet locis. Que mihi supbo d̄t. Quid supbit ster/
cus et cinis: Multiplicati diuitias p̄ fas et nefas. Melius ē inq̄t
parū cū iusticia: q̄ mlti fruct⁹ cū iniq̄tate. Arrogati d̄t. Abomia/
tio d̄ni est oīs arrogās. Cōuersum aut̄ ab hac veritate: ad mun/
danas fabulas (voco aut̄ fabulas quicqd̄ extra vnā hāc scriptu/
rā est) his increpat. Cor sapiētis q̄rit doctrinā: et os stultoꝝ pasci/
tur impitia. Auaro ingerit. nihil iniquus: q̄ amare pecuniā. Im/
memori fragilitatis humane: et in p̄speris (vt fere euenit) sui obli/
to: exertissima p̄ Esaiā voce clamat. Dis caro fenū: et oīs glia q̄si
flos agri. Quō si altius p̄penderēt q̄dam: q̄ nūc auro coruscāt: ar/
gēto: gēmis: purpura fulgēt: et stipati famuloꝝ gregib⁹: p̄ humilē
plebē sublimes incedūt: p̄cul dubio: de ista pōpa imodica: et va/
na diuitiarū iactātia: aliqd̄ saltē minuerēt: cogitantes se esse ber

bam feni: gloriã vero hãc tẽporariã agri flosculũ: tãtulo hore mo
mẽto decisurũ. Et pfecto incertũ: ac fragile nimũ e hoc vite mu
nus. Dalignũ vero z breue (vt verissime inq̃t Plini⁹) in his eti
am: q̃b largissime ptingit vniuersuz vtiq; cui tps intuẽtib⁹. Quid
q̃ estimatiõẽ nocturne q̃etis: solũ dimidio quisq; spacio: vite sue
vuit: pars eqna morti silis exigit: aut pene si non ptingat q̃es: re
putent mō infantie anni: q̃ sensu carẽt: z senectẽ in penam viua
cis. Tot p̃terea piculoz genera: tot morbi: tot met⁹. Ecce vobis
qui hãc vitã diligitis. Ite nũc: z in ea vobis certã spem ponite fe
licitatis. Cui⁹ dimidio spacio: mortuis silis iacem⁹. Alterius di
midij: spacio pene dimidio: aut infantia desipim⁹: aut senectã de
ficim⁹. Medio aut vite cursu: q̃ exoptatissim⁹ nobis: ptingere p̃t
periculis circũfundimur: morbis vexamur: metu exaiamur: curs
tabescim⁹: z veluti cruẽto vulturis rostro assidue exedimur. Vñ
tãta hec cecitas: tãta ignorãtia veri: obrepit hoĩb⁹ ch̃ianis: fili
is lucis: Vaud dubie oĩs mali: nobis radix z caput hinc existit:
q̃ nolim⁹ scire nos ipsos: senũ sum⁹: z nos deos sempiternos ar
bitramur: hemerobij flosculi sum⁹: z nobis imarcessibiles vide
mur. Alius nouas possessiones in dies veterib⁹ agglutinat. Ali
us alia sup alia eccliaistica (vt vocãt) bñficia: z in etate decrepita:
rome strẽnuus litigator: adhuc cumulat. Ali⁹ insanas edificioz
substructiones inchoat: z vt Nabal carmelus: horrea sua facere
maiora cogitat: q̃si adhuc multos ãnos beate hic: z molliter actu
rus: quũ p incertissimo habeat: vtrũ sit ad primã vsq; horã sup
uictur⁹. O verissimũ dictum psalmographi. Uniuersa vanitas
oĩs hõ viuẽs. Qd̃ beat⁹ Hieronym⁹: ad Barcellã testat de his
pprie: z peculiariter dictũ: q̃ vane p̃turbant amore diuitiaruz: in
quas sicut bellue cece inhiat: sine fine cupiẽdi z p̃gregãdi: thesau
rizantes sibi in terã: z ignorãtes cui p̃gregent eas. Nequa q̃ hec
fierent: si sanctorz poti⁹: q̃ alioz vestigia secuti diligẽter et sollici
te animo repeterem⁹ q̃tidie: q̃ sit breue om̃e tps hoc: ad eternita
tẽ p̃patũ. Hoc assidue p̃nceps patriarchaz sc̃tus Jacob cogita
uit p̃inde hãc memorabilẽ voce z misit: pauci z pessimi sunt dies
mei. Hoc idẽ Dauid p̃phetico spũ: q̃ regno beatior: vbiq; pre se
tulit: z p̃terea dixit. Dies mei sicut vmbra declinant. Qd̃ si nos
etiã cogitarem⁹ sedulo: nec potẽtia erigeremur: nec diuitijs incu
baremus: nec felicitate vlla terrena letaremur: oĩa (vt in Ezechiel
cõmentario: inq̃t Hiero.) cito auferẽda noscẽtes. Ut igiẽ hũc lo
cum iã semel finiam⁹. Si aut qd̃ homo: z ad quẽ finẽ p̃ditus sit:

blasphemus magis enim de
tra. vide hiero. t. 9
sile. ayform.

perfecte ipsi scire optamus: qua utiq; sciētia: nulla ē nobis eque
necessaria: nō ex phis pfecto: aut secularib; libris: sed ex eruditio
ne canonica: sacraq; literatura omīno discendū est. Que sicut so
la pfecte hoīs cōditionē explicat: ita multo magis sola ē diuinor;
capax: quoz studiū z p̄tinua agitatio: tm̄ opep̄cium facit: vt sit
pene deū fieri diuina meditari. Unde sanct⁹ David: merito: qui
scrutan̄ testimonia hec: beatos vocat: z q̄ plurim⁹ semp ē in ore
meo: diuus Hierony. Q̄ inq̄t hec diuina cogitatio: q̄ augusta: z
q̄ vite plena ē. Q̄ quātū ip̄m hominē ad om̄e studiū p̄bitatis ac
cendit. Q̄ quātū illi maiestātē sui p̄mendat creatoris. Si p̄tutes
adamam⁹: in hac scriptura vniuersum virtutū agmē: agnoscit.
hic fides: spes: charitas. hic iusticia: patientia: benignitas: boni
tas: lōganimitas: māsuētudo: modestia: p̄tinentia: castitas: cete
re q; amabiles virtutū oīm species turmatim (z nusq; meli⁹) spe
ctant. Si vita beata q̄ritur: sola hec scriptura viā: vel potius vie
cōpendiū mōstrabit: imo nobis ip̄m electoz ducē dabit: q̄ clau
sus in hoc libro vite: a rimantib; illū studiose reperit. Hic illum
reppit utiq; (monstrāte philippo) regine Candacis sanct⁹ eunu
chus: q̄ quū Esaiā p̄betā legēs: verba dñi cogitatione p̄ciperet:
lingua volueret: labijs p̄sonaret: ignorabat tamē eū: quē in libro
nesciēs venerabat: venit philippus (vt inq̄t Hieronym⁹) z ostē
dit ei iesum: q̄ clausus latebat in litera. Infelix homo: q̄ cōstitut⁹
in medio deserto Syn. id est: in medijs seculi hui⁹ tētationib;: z
militaturus aduersus infernalē Amalech: nō habet Iesuz electo
rū ducē: cui⁹ fiducia septus: armatura munit⁹: ignita aduersarij
tela repellat. Queram⁹ igit nobis sollicitē hunc inuictū ducē: p̄
quē impiū superbus Amalech: z q̄ramus eū in hac scriptura: nō
in auri neq; argēti metallis: q̄ ipsa sunt arma nocētissima: aduer
sarij nostri: q̄b; ille (heu timeo) multos iesu sanguine signatos: iā
veteranos milites opp̄ssit incautos: z infandis gehēne supplici
is: mācipauit p̄petim cruciādos. Eant itaq; sacerdotes Christi:
et seui Amalech pestiferis insidijs vltro morituri sese p̄mittant.
Hoc auctoritate scripture fret⁹ cōfidenter dico: qui aurū z argē
tum auidius seq̄tur Iesum ducē amittit: z dirū Amalech: sub q̄
infeliciter pereat deceptus inuenit. Quāto igit satius fuerit ibi
Iesum querere: vbi eū Eunuchus ille repperit: nō utiq; in ethy
opico auro sue regine eū repperit: qui aulam regiā tunc dereliq̄
rat: sed inuenit illum in sacris literis: quas etiā (tant⁹ amor legis
diuineq; scientie fuit) in vehiculo tū sedens studiose lectitabat.

Ducem ad patriā: duces ad beatitudinē: dixi latere: et inueniri in
hac scriptura. Sed ut dux esse noster velit: opus ē eius volunta-
tem nobis studio indefesso exequi. hoc est: fugere sollicitate: que il-
le oderit: et impata illius sedulo perficere. Sed quō tandem sine sa-
crarū literarū assidua meditatio: quid illi placeat: quod contra dis-
pliceat: cognoscere perfecte valeam: apud memetipsum (que mea ē
obtusitas) intelligere perfecto nullo modo possum. Non possum in-
capere intra memetipsum: quō nequissimi Sathane profundā foueas
in dēsissimis tenebris cauere absque lucerna: sancti spiritus igne suc-
censa: queā. Opus est (ni fallor) ingenti lumine: ut omnes insidio-
sissimos illi laqueos securus euadam. Vnde fraudes: mille nocen-
di artes habet: nusquam a piculo tuti ingredimur sine hac lucerna
verbi dei. Hec nobis ciuitas hostis insidias late detegit: etiā il-
las: quas occultissimas pretereuntibus nobis struxit: ostendit: habet
etiam complures laqueos Sathan tam recōditos: tanque subtiles: ut
etiā oculatissimos sine hac lucerna fallere possint. Quis crederet
in hostes bello subactos: misericordiam posse aliquando fraudi esse
victori: apud deū. Et tamē ita legimus in historia regū populi Isra-
el Saul et Josaphat reges: dei offensam: huiusmodi pietatis ope icur-
risse. Quid minus credibile: quam nece et parricidio suorum: deo se gra-
tificari posse. Et tamen fides scripturarum manifeste docet: phinees: et
Leui filios: gratiam dei et cognatorum et propinquorum cedere meruisse. Quod
necessarium eēt ne hanc lucernam vix vniquam de manu reponerem: quod se-
pe nobis sagacissime ostendit: aliquid eēt peccatum: quod nullum nobis videtur
esse peccatum. Eo nunc veterum est prohibere: ut non peccasse nos putemus
nisi ipsis altaribus admoliti impias manus fuerimus: nisi omnia sacra: omnes
que ceremonias polluerimus. Et audemus nobis ipsis: per se adulan-
tes dicere quod die Sufficere si non maiora: et enormia quam peccata per-
petremus: facile veniam eēt minoribus delictis. At istos Hiero. sua gra-
uissima auctoritate acriter profutat dicens: eos dum aiali sapientia animos
suos occupat: spiritalem intelligentiam et noticiam diuine legis ignorare. Sed
iam parum et illud quam. An nihil insit omnino piculo: nihil mali: si di-
uinam legem: sacerdos somniculose negligat: aut etiā fortasse penitus
ignoret: quales vereor: ne multi vulgo agnoscat: et pretereuntium digitis
denotent palam in plateis: quod tamen (si diis placet) magnis presunt eccle-
siis: et quod pabulo Christi oues pascere debent: eo impium (o miseram
miseriam) ipsi pabulatores: pastoresque indigent. Quid pro deum immortalē
spei est relique: vbi ipsi duces cecorum: ceci oberrant: Vbi qui alios
spiritualis petre: aqua salutari potare debent: petram banc ipsi

¶

vbi sit ignorat. Et si quis eos sistat ad petram hanc: p̄ inestabili impetritia illa (nō em̄ p̄bet salientē vite laticē nisi sedulo percussa) p̄cutere: aut aperire vllā salubris aque venā nesciūt. Legim⁹ in Gene/si: q̄ Rebecca filia bathuelis: quū puer Abrae ad puteū nachor illi dixisset: paucillū aque mihi ad sorbendū prebe de hydria tua: r̄nderit: bibe mi dñe: quē ⁊ camelis tuis hauriā aquā: donec cuncti bibant. Hec nimirū est figura sacerdotū: q̄rū interest docere in ecclia (quā inuenio p̄ Rebecca designari) q̄ his verbis figuris admonent: quotidie venire ad puteos scripturarū: ad aquas spūs sancti: ⁊ haurire semp: ⁊ tantū etiā haurire: tantūq; aq̄s abū dare salutaris doctrine: vt cūcti cameli: hoc ē: prauī: viciosiq; oēs bibant: ⁊ quo ad eius fieri p̄t: virtutib; p̄pleant. Eodē ⁊ illud spectat: q̄ de victimis salutarib; ip̄m pect⁹: ⁊ brachiū dextrū dabatur Aaron: ⁊ filijs eius legitimū sempiternū Flā eo intelligimus inter p̄te diuo Hieronymo: p̄cipuā esse debere in sacerdotib; legis doctrineq; noticiā: eo q̄ sensus sit in corde: habitaculū autē cordis in pectore. Per brachiū vero: bona opa accipim⁹: in q̄b; nihil fedi: nihil p̄spiciat sinistri: ⁊ ideo brachium hoc: qd̄ accipiebāt sacerdotes dextrū erat. Sed ⁊ sepatū erat: q̄ sacerdotis opa compatione p̄tutū ei⁹ a cūctis hoīb; reliq; sepatim: velut lumen aliqd̄ a tenebris lucere debeāt. Tribuebant p̄terea: de macello p̄uato: ⁊ publico (vbi nō religio: s; vict⁹ necessitas spectabat tm̄) tria alia adhuc mēbra sacerdotib; brachiū: de q̄ dictū iam ē: ⁊ venter: q̄ recordent̄ momētanea gule blādimēta: in secessum p̄ici: et ob eā rem: mentib; deo p̄secratis: ea q̄ stercois sine p̄dēnentur: esse relinquēda luxuriosis: quoz deus v̄ter ē: ⁊ glia in cōfusione eoz. Tertiū mēbrū maxilla erat: q̄ (vt idē Hiero. docet) eruditū sacerdotē: eloquentēq; esse debere significat: eaq; doctrina: ⁊ eloquētia. s. in maiorib; sacerdotib; hoc ē: p̄latis: p̄cipue desiderāt: quo videlicet scientiā fidei: nō sine ornamēto sensuum: ⁊ adsertionū fulgore depromāt: vt inq̄t Origenes: qd̄ auree lamine (de q̄ Leuitici. viij. refert) p̄tificis capiti ip̄positus designat ornatus. Nō puto aut̄ nūc valde erigendū a nostris sacerdotib;: vt eloquentes sint: cū quoz bona p̄te satis p̄clare agerēt: si modo grāmaticā nō penit⁹ ignorarēt. Sacerdotes certe ipsi sunt q̄ (vt legit̄) in mēsa cū p̄ncipe sedēt. Quapropter hos oporteret vtiq; intelligibiler intelligere: oēm sermonē sacre illi⁹ mēse: iuxta pabolā Salomonis dicētis. Quū sederis vt comedas cū p̄ncipe: diligēter attende oīa: q̄ sunt posita ante faciē tuā. Sacerdotes sunt: q̄b; d̄.

Vos estis sal terre: hoc si infatuatū fuerit: foras p̄icif in tantūq̄
perdit nomē dignitatis: vt nec in sterq̄linio q̄dem vtile sit: q̄ alio
qn credētiū solēt arua p̄diri: 2 sterile aīarū solū pinguescere. Sa
cerdotes sunt q̄b̄ d̄r. Vos estis lux mūdi: q̄ illoz sit ip̄imis ha
bere sciētā dei. Si ergo hi q̄ lux alioz vocant tenebre fuerint: et
sanā doctrinā ignorauerint: ipse cogitate tenebre: quāte erunt.
Saluator n̄r (vt in Matthei euāgelio legit) se tētantib; saddu
ceis. Erratis inq̄t nesciētes scripturas: neq; virtutē dei. Q̄ Die
rony. exponēs p̄terea inq̄t errāt: q̄ scripturas nesciūt: 2 q̄ igno
rāt scripturas: p̄sequēter nesciūt p̄tutē dei. Si igit̄ ignorātia sc̄p
turarū facit errare: 2 deinceps q̄ virtutē dei nescire: nō videt̄ du
bitandū: q̄n scripture noticia sit sacerdoti maxime necessaria: ne
errādo virtutē dei. i. Jesum ch̄m: aliq̄n p̄ ignorātia infelix neget
Tropologicē: iuxta Gregoriū cecus intelligit̄: q̄ sup̄ne lucē p̄tē
plationis ignorat. Un̄ annotādū: cecū aīal esse sacerdotē indo
ctū. Ignorātia: vt Leo inq̄t Si in laicis videt̄ intolerabilis: q̄n
to magis in his q̄ p̄sunt eccl̄ie: nec excusatione ē digna: nec venia
Nō toleret ergo in se Achis regnū: sacerdos d̄ni: hoc ē: ignoran
tie: 2 erroris ip̄erū nō foneat sacerdos ch̄i: ne ipse nimirū ver
David: corā illo mutet aliq̄n vultū suū: 2 abeat ab eo: ignoratus
q̄ p̄dēnet ignorantē. Hecilla ē fames (vt opinor) quā inualefcē
tē sup̄ terrā viri sancti magnope fugerūt. Sic orta iterū fa
me: p̄ter illā porē: q̄ facta narrat̄ tp̄ib; Abzabe: abijt ad Abime
lech regē palestinoz: i gerara sanct̄ Jsaac. Liquec igit̄ famē hāc
hoc ē: diuine legis ignorātia: velut tabificā aīe pestē: viros sc̄tōs
refugisse semp: atq; vitasse. Quare etiam haud facile inuenias in
scripturis diuinis: q̄ Jacob: aut filios eius. i. iustos hoīes (sicut
de egyptijs d̄r) fames opp̄sserit. Que: quū de sanctis loquūtur:
famē dicūt inualuisse sup̄ terrā: nō sup̄ eos: Quū autē de iniustis
agūt: ipsos dicūt fame opp̄ssos. Iusti igit̄ 2 sancti viri aīam: non
affligit̄ hec fames: sed terrā: hoc est: hoīem terrena: 2 nō q̄ sursum
sunt sapientē: arctat: atq; angustat hec feralis inopia: quā ventu
rā vltimis tp̄ib; sup̄ terrā: q̄dā p̄phetarū sermone neutiq; obscu
ro ita p̄dixit. Ecce dies veniēt d̄r d̄ns: 2 emittā famē sup̄ terrā: nō
famē panis: neq; sitim aq̄: s; famē audiēdi verbū dei. Utinā; hec
nō dixerit p̄pheta ille de dieb; p̄sentib;. Utinā nō sint 2 terra nūc
sacerdotes ipsi: patietes famē verbi dei: legis mādata nō audien
tes: correptiōes p̄phetarū nesciētes: p̄solatiōes aplicas: euāgeli

2

2

cāq; medicinā ignorātes. Nō sint igit̄ speculatores ceci sacerdo
res: nō sint lucerne caligātes absq; lumie. Lucerna em̄ si sup can
delabrū posita: nō luceret his: q̄ sunt in domo: idigna sane videre
tur: q̄ ponere ē ibidē. S; digna magis: q̄ p̄tinuo frangeret̄. De
minerit̄ igit̄ sacerdotes: z p̄cipue maiores illi: q̄ p̄sunt: vt habeāt
oleū scripturarū: qd̄ luceat his q̄ sunt in familia dñi: ne forte gra
uiter irat̄ aliquñ dñs: arreptos de cādelabro: hoc ē: ex alta ista: et
sublimi dignitatē specula (ad quā ipudēter subreperūt) p̄cipites
affligat eos ad terrā mortuoz: q̄s erat factur⁹ heredes: habitato
resq; terre viuetiū. Formidēt inq;: hāc ne p̄tingat qñq; ipsos au
dire horrēdā exprobrationē. Lac p̄sumitis: z lana vos tegit̄: z qd̄
crassuz ē interficit̄: z oues meas nō pascitis. Qd̄ infirmatū ē: nō
cōfortatis: qd̄ egrotat: nō corrobortatis: qd̄ p̄ritū ē: nō colligat̄
qd̄ errat: nō reuocatis: qd̄ perit: nō inq̄ritis: sed insup qd̄ forte ē:
cōficitis: itaq; oues mee late errāt z disp̄gunt̄. **U**iuo ego inquit
dñs: z inq̄rā oues meas de manib; v̄ris. **V**idete iā (si vacat) v̄trū
istis pastorib; leuiter denūciat̄ iudiciū: a sic dicēte. **U**iuo ego: et
inq̄rā. hec testificatio vite (vt inq̄t Augustin⁹) tanq; iuratio que
dā dei ē. Quare si sapiūt: nō p̄tēnant q̄si leue: qd̄ tā serio sibi p̄di
ctū intelligunt. **N**ec ad eos tm̄: q̄ nūc vulgo pastores noīant: et
in vna tm̄ aliq̄ parochia reb; diuinis opant̄. hec iā loq̄mur: **I**p
sos etiā (q̄ forsā putant: nihil opus sibi esse isto lumine: qd̄ plebi
luceat) opulētos z purpuratos **L**anonicos: **D**ecanos: **P**reposit
tos: sed qd̄ attinet p̄censere noīatim multos: ipsa religionis capi
ta ep̄os vna hic sacerdotis: pastorisq; appellatiōe p̄plector. **N**az
quos alios errātes: magis sequit̄ vulgus: q̄ quos: vt p̄latos: du
cesq; eccliarū intuet̄. **S**ūt ergo z ipsi (nisi nolūt intelligere) etiā
lucerne: supra cādelabrū posite ad hoc: vt luceāt. **Q**d̄ si mō nō fe
cerit: metuāt p̄tinuo: ne frāgant̄. **S**int igit̄ vasa sancta: vasa mū
da: q̄lia decet esse vasa ecclie: q̄ v̄triq; illos pascit: cui⁹ v̄triq; lacte:
et lana ferociūt: ne exacerbat⁹ om̄ipotēs de⁹: in cuius manus
horrendū est incidere: tanq; vas figuli cōfringat eos. **E**t qd̄ ali
ud ipsi sunt in manu p̄potentis dei: q̄ lutū molle in manu figuli.

Ut igit̄ sanctificent̄: vt luceāt: cōparent sibi nō aurū: cuius terre
De celestīū na: nec duratura possessio est: sed oleū illius lucerne: que inq̄t **A**c
et eternoū cipite disciplinā meā: z non pecuniā: doctrinā magis: q̄ aurū eli
bonoz pro gite. **S**icut humana: z diuina: vnde p̄fectius discant̄: q̄ ex sacra
missiōe. **L**a scriptura: nihil est amplius. **I**ta vnde audiam⁹ beatā z eternam
put. ij. vitam: nobis certo z constanter p̄mitti: p̄ter q̄: ex diuinis bisce

oculis: nullū aliud preterea scripture genus inuenit. Nec no-
bis in Esaiā dicit. Oculis non vidit deus absq; te: q̄ preparasti
expectantib; te. Que verba Paulus ad Corinthios repetens:
scriptū est inquit: q̄ oculus nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor
hominis ascēdit q̄ preparauit deus diligentib; illū: Et in sancto eu-
angelio: saluator noster: ip̄e suis discipulis: hoc est: omnib; se in ve-
ritate diligentib; dicit. Copiosa est merces vestra in celis (multi ex
sententia sua: hic aurum mallent: pro nihilo habētes terram desi-
derabilem) idem alibi: in eodem euangelio: pollicet futurū: quā-
do iusti: deteris omnib; tunc lachrymis ab oculis ipsorum: au-
diant securi: et leti vocem hāc. Venite benedicti patris mei: pos-
sидete paratū vobis regnū: a cōstitutione mundi. Quid pmissio
ne hac grandius: Quid felicius: qua quū passum in scriptura sa-
cra: efficacissime: et blādissime recreemur. Verito igitur cū Da-
uid delectaremur in testimonijs eius: sicut in omnib; diuitijs: et co-
gitando: agendoq; huc tenderem;: Huc curriculo curreremus.
Agri: pecunie: honoris: quarū rerū inmodica inter mortales ar-
det ambitio: cupiditate calcata. Huc toto impetu ferremur: hic
flere: hinc suspirare: hinc gestire: hinc letari deberem;. Et testi-
monia hec diuinorū voluminū: desiderabilia sup̄ aurū et lapidem
preciosum: multū dulciora sup̄ mel et fauū: semp̄ sub oculis retinere
mus: semp̄ legēdo: psallendo: meditādo voluerem;. Hinc vota
nostra suspēderem;: hinc cogitationes nostras erigeremus: hinc
mētes nostras excitarem;. ad hāc vnā future beatitudinis spem
totis aīe nostre viscerib; cōuerteremur: qua excepta: nulla homi-
ni spes ē reliqua. Nā spes que videt: ea quidē spes nō ē. Quo ma-
gis miror: tanta sollicitudine: nihilomin; adhuc emere terrena p̄-
dia: etiā nunc ipsos religiosos. Olim vēdebant hec: qui seculo re-
nūciabant: sed inter rerū temporalium hūmōi negotiatores: hi ad
primos fere ordines nunc recurrerunt. Ergo etiam (vt quis for-
tasse non falso coniectauerit) quū plurimas et latissimas: in cir-
cuitu possessiones: nō sine obliuione interim (vt vereor) et in me-
moratione beneficiorū dei p̄pauerunt: quū domū domui p̄uinxer-
rūt: et agrum agro copulauerunt vsq; ad terminū loci: quasi soli
in medio terre habitaturi: sepe dispensatione diuina: nec opi-
porē: longiq; molestijs (ne dicam sordibus) acquisita: breui mo-
mento: veluti quedam rapida procelle tempestas tollit: neq; euer-
tit. Quot creditis isto modo: locupletissima olim monasteria:

ad aridū: et vix respōdentē necessitati victū redacta: Quasi euiden-
tissime: p̄ has fortunarū vices: et erūnarū recursus: arguēte deo:
ac dicēte ipsis religiosīs monachis Habētes victū et amictū his
cōtenti sitis. Si autē hūc finē mihi p̄teritis: et terrenas vobis di-
uitias: susq; deq; cumulatis: ecce ego vicissim sup̄ vos bellum et
gladiū: q̄ rursus oīa inuitis extorq̄at: inducā. Et quorū tū sc̄ti vi-
ri: hec terrena: tā sollicitē abiūt: Que si cant p̄ oīm gētiū memori-
am: p̄ oīa exēpla historiarū: inueniēt semp̄ oīm maloz: et p̄ turba-
tionū causam suis dñis extitisse. Quorū ergo aduersus p̄siliū dñi
saluatoris (vtiq; recte et salubriter p̄sulētis) temere adhuc appe-
tūt istā māmonā iniquitatis: q̄ridie turbantē: interpellātēq; ocium
(cui se p̄secrauerūt) dñice pacis Mira res Nemo nūc ferme Ab-
bas: nemo Archimādrīta: bñ censet p̄fuisse suo p̄uētui: nisi q̄ no-
uos reditus: et noua latifundia p̄orib; adiecerit: nec (q̄ad vixit) ac-
q̄rendi voto finē fecerit. Non possum silētio h̄ tegere: q̄d mihi in
quodā religiosoz cetū Quorū nō haberēt apud se sacrarū l̄farum
scholas interrogāti: ab vno eoz: ad loquēdū patiore inter ipsos:
aliq̄n r̄sum adhuc recordor. Nobis inq̄t p̄optandū ē: habere tē-
porales poti⁹: q̄s l̄ratos. Sed nōne L̄hs in euāge. dixit t̄pales
esse: in q̄b; verbū dei radices nō agat: et p̄pterea p̄tinuo arefcat.
Esse autē monachū: et simul t̄palē: q̄d hoc aliud esse putē: q̄s eūde;
neq; frigidū: neq; calidū esse: de q̄ in Apoē. Joānis. capite. iij. sic
scribit. Scio opa tua: q̄z neq; frigid⁹ es: neq; calidus: Utinā fri-
gidus eēs: aut calidus: s; q̄z tepidus es: et nec frigid⁹: nec calidus
incipiā te enomere ex ore meo. Qui h; aures audiēdi audiat Do-
nachi fere quū terrenis possessionib; abūdauerint: felices se et be-
atos iā ducūt. Sed tūcāt ne tūc vel maxime: et ceci: et nudi: cor-
rā summo illo: et eq̄ssimo oīm estimatore: ac iudice dephendātur.
Audiām h̄ic oro vos q̄d Hiero. ad Hieporianū monasticā vitāz
p̄fessum scribat. Obsecro te inq̄t: et repetēs iterū: iterūq; monebo
ne officiū clericat⁹ gen⁹ antiq̄ militie putes. i. ne lucra seculi in
L̄b̄i q̄ras militie: ne plus habeas: q̄s q̄n cleric⁹ esse cepisti: et di-
catur tibi clerici eoz nō p̄derūt eis Nonnulli em̄ sunt ditiores mo-
nachi: q̄s fuerāt seculares: q̄ possidēt opes: sub ch̄zo paupe: quas
sub locuplete: et fallace diabolo nō habuerūt: vt suspiciat eos ec-
clesia diuites: q̄s mūdus tenuit ante mēdicos. hucusq; ad p̄buz
Hiero. Et certe n̄ri t̄pis ch̄rianoz mores (absq; inuidia vero) si
cū p̄scis illis p̄ferant: p̄fecto lōge excidim⁹ ab illoz viuēdi p̄tinen-
tia. Pro se mihi q̄sq; acriter rogo intēdat animū: q̄ vita: q̄ mores

fuerint per quos viros: at quib⁹ artib⁹. res chꝛiana et euangelij
maiestas primū p vniuersuz terrarū orbē pagata ē: labēte deide
paulatim disciplina: secū cogitet vt sensim qz partū illud. et p oīa
pene mundi regna auctū Lbꝛi iperū magis. magisqz dilapsus sit
pmo amissim⁹ Aþhricā. deide tota moꝛasia sarracenis ⁊ thurcis
cessimus. postremo etiaz maiore. ⁊ nobilioꝛe pte Europe adēpta
vix in angusto ei⁹ angulo herem⁹: Adeo pꝛfecimus p diuitias no
stras. Perseuerem⁹ mō (vt instituim⁹) amare diuitias. nec vn
qz interiz vel raro q timorē dei docēt ꝓsulere scripturas. ⁊ aliqñ
(vt timēdū) oīa que hacten⁹ salua nobis manserūt. in ꝓceps da
binus. Olī ꝓmo loco cōtinentiam. velut singulare fundamentū
quoddā in aio collocabāt chꝛiani (ecclesiastici ꝓcipue) atqz ita
demum reliquas super hanc. ꝓgebāt edificare virtutes. Scri
bit autem philo iudeus (vt Eusebius. ⁊ Hierony. meminerūt)
in libello: quem de vita theoretica attulauit. apd ecclesiam alexā
drinā tā arctam vite continentiam ipsos chꝛianos seruasse olim
suis temporibus: vt totum diei spacium: in sacrarum sedula lecti
one scripturarum insumētes numqz añ solis occasuz cibuz cepe
rint (tam honestū testimoniū habuimus tūc etiā ab hoīe. q foris
erat) qsdā vero post triduū. ad cōmunionē refectionis: ob dulce
dinē sacri studij vix venisse refert. immo etiam (quod iam forte vi
debitur vix vllam veri speciem habere nꝛis hominib⁹) non nul
los ī ꝓfundioꝛe itelligētia sacroz volūinū ꝓsantes. tāqz copiosis
dapib⁹ auide ibiātes expleri neqzesse. ⁊ ꝓtuēdo adeo acriter iflāma
tos: vt nec quarto iam. nec qnto sꝛ sexto demū die: nō tā desidera
tū. qz necessariū corꝓi cibū indulserint. De⁹ me⁹. qz suavis illis
fuit spirit⁹ tu⁹. ⁊ qz oīo fere nihil eo nꝛm nūc palatuz excitat nos
nūc (si tñ ꝓhas ē vera ꝓloq) Lepolle. vꝛ alicui⁹ alteri⁹ rabule fo
rēsis: de solo pane lucrādo garrient⁹: cautelas: aut (si demus co
gnata vocabula reb⁹) interdū meras imposturas: studiosi⁹ legi
m⁹: qz diuinas traditiōes e qbus ꝓinde atqz e fonte scꝓo: sal⁹ aīa
rū: nectar eterne vite haurif: qd tēpus ꝓsci illi fideles animi (vix
habitis vite necessarijs) ī ꝓscrutāda volūitate diuina exscꝓur⁹ ca
nonic⁹: totū deputabāt: id contra: nos pene totū (de ꝓmessatōi
bus. ⁊ potationibus nꝛis taceo) serēdis litib⁹: ambiēdisqz tribu
nalibus terim⁹. Quis aut nescit: nunc ex sacerdotibus: complu
res ī ordinez semetipfos ꝓcuratorum redigere: et in iudicijs pa
laz: vulgo inspectante: multa digna: indigna facere et pati: cursi
taretotos dies in plateis cum grandi falce libellorum de iudice

vno: ad alium: et vbi ventum fuerit ad aleam cause vociferari
conuiciari: mordere: et morderi. Quū tñ Justinianus scripserit
in Codice suo titulo. de ep̄is et clericis Absurdū clericis esse: im-
mo vero obprobriū: si peritos tñ se velint ostendere disceptatio
nū forensiū Sed q̄ mihi rñderi posset illa cōstitutō: seculari iu-
dicij: nō ecclesiastici p̄curationē. sacerdotib; interdicti adeo mis-
sum facim? Justinianū. et audiamus Paulū aplm: qđ scribat Co-
rinthijs Jā qđē inqt Dimino delictū ē in vobis. quidicia habe-
tis int̄ vos: Quare nō magis iniuriā accipitis: Quare nō magis
fraudē patimini: Folebat ille Corinthios int̄ se se iudicijs cōtē-
dere: adeo vt mallet etiā iuriā ipsos accipere. fraudē pati q̄ p̄tē-
dere **M**ulto ergo min⁹ tuliss; ille p̄sbiterum: ūamem operam q̄
tidie litigatoribus in iudicijs venditantē: et sacerdotale uerecun-
diā: p̄ obuiō q̄stu: velut publice prostituentē **Q** q̄ exacte ad vn-
guē: ille sanct⁹ dñi discipul⁹ hñoi dedecoz causas intelligebat
qui clerum instruens per eplam dixit **U**nde bella et lites ī vobis:
Nōne ex ꝑcupiscētijs vestris: que militāt in mēbris vestris: **S**i
ne dubio ex concupiscentijs nostris: ista velut ex radice vna fruti-
cant **U**nde .n. sacerdoti ista indignitas. volenti tēperare suis cu-
piditatibus: **A**deo nihil nobis metipsis indignū iudicam⁹: **U**n-
de modo vllum speretur lucrū: **Q**uid non mortalia pectora cogit
Auri sacra fames: **A**sperior aliquibus fortasse videoz **S**ed date
veniam queso hanc mihi modo **N**on ego profecto is sum. admo-
to qui tēperet om̄ia fumo: neq; possum (quod dicitur) parietes
linire lapsantē. **H**iroz si nōdū nob̄ inotuit via christi: si nec h̄ q̄
dem audiuim⁹: q̄ nō ē lata et spaciōsa: s; arcta et angusta via: q̄ du-
cit ad vitā: **E**t nos ergo intrem⁹ p̄ portā angustā: relinqm⁹ p̄u-
tib; latitudinē: **I**n edicis mōtiū speculis habitem⁹: nō in latitudi-
ne cāpoz **I**n cāpo iustus Abel occiditur: **Q**uare vehementer ti-
mendum est: ne quisq; descendens de montib; iusticie dei: et latitu-
dines: facultatesq; voluptatis carnalis eligens: a diabolo iminē-
te: et supplātante trucidetur **H**eu mihi: q̄ paucos hec mea verba
mouēt: **E**t fortasse nō desunt q̄ ridet iam: non taz q̄ sunt adeo ri-
dēda hec: q̄ q̄ ego ip̄is videoz min⁹ idone⁹ a q̄ ista audiāt: vt pu-
ta qui nullos magnarū disciplinarū titulos: nec supbas dignita-
tū fimbrias oñdēt: nemo sane nisi aut doctor creat⁹: aut cleric⁹
fortunat⁹: scire nūc aliqđ creditur **Q**uum tñ sit ad stipulante ve-
teri prouerbio: **S**epe etiam et olitor: valde oportuna loquu-
tus **A**t eam (q̄ abrogatur mihi homūcioni) auctoritatem ven-

dicet ab illis ipsa sibi veritas: quae utique nihil molitur inepte. Quam constat dixisse: quod persuadere valde difficile est (praesertim hoc tempore) ecclesiasticis. Accipite disciplinam meam: et non pecuniam: doctrinam magis quam aurum eligitur. De consolatione sacre scripture: quam utique inter eius utilitates non postremam ducere oportet: dicere hactenus distuli: quam illa sermoneis nostri ultimam locum occupas: uniuersos nos: non sine quam tularumque consolatione hinc dimitteret. Erit ea sane ingens: et quam possit omnes sollicitudinis: ac meroris terreni vim penitus tollere: non tam meis tamen verbis (quam minus nihilo possunt) quam sua ipsius celestis potentiae: etque efficacitatis. Est enim (ut ego plane experior: quatenus huc me: velut ex alto: in portum refero) incredibilis quaedam energia in hac sacra lectione: in nulli profecto: secularium sapientium libris quae unquam euoluerit mihi propterea. Adeo profecto docet: adeo salubritate afficit atque delectat: adeo potest fleat atque persuadere. Sicut illa preceptis nos celestibus informet: siue exemplis opido quam fidelibus: nos excitet atque confirmet. Scripserunt gentiles philosophi omnium egritudinum fere proprias separatim consolationes. Ut de paupertate de vita inhonorata: et gloria: de exilio de interitu patrie de seruitute: de debilitate: de cecitate: et de omni casu. in quo nomen ponitur solus calamitatis: easque in singulas (ut ait Tullius) scholas: et singulos libros dispartierunt. De tamen: quatenus eloquentia etiam: nec solum sapientia seculari nitebantur: vix vlli ad eleuandas animorum perturbaciones unquam optulere. Nam plerique omnes isti philosophi: in aliorum miseris consolationibus fortissimi tamen fuerunt. idem postea cum fortuna mutata: in ipsos impetum conuerterunt: mollissimi atque fractissimi inueniuntur. Nonne Cicero: homo sine controuersia: excellenti ingenio et natura praeditus: quique omnium doctrinarum iam inde ab initio etatis studiosissimus fuerat: omniaque que a sapientissimorum istorum: ad bene beatamque viuendum tradita essent: summo studio curaque didicerat. ob unius filiole obitum: adeo egritudine et languore se dedit: ut omnino Cicerone se esse oblitus fuisse videri potuerit. Adeo in eo consolando omnes non aliorum modo: verum etiam proprie sui ipsius rationes inefficaces atque inanes apparuerunt. Quare frustra ex huiusmodi monumentis sapientum remedium in luctu: aut egritudine quis perierit: cui sacra lectio. hanc operam adita: atque consulta non tulerit. Neque eius hoc proprium esse solummodo iudicamus: in abducendo a tristitia animo: ut plus possit: quam philosophorum omnium: aut oratorum sententiae. Sed in sanandis quoque reliquis quibuscumque vitis: componendisque affectibus illi ineffabilem quandam vim atque potentiam superesse certissimum est. Quam eandem scripta

De consolatione sacre scripture
Caput
tertium
et ultimum

illa phoz vt habeat: tm̄ abest: vt ferme null⁹ eoz fuerit: q̄ nō alie
ac p̄ceperat: viuendo sbis suis ipse pōdus detraxerit Sacre p̄o
scripture nullus liber legit: de cui⁹ auctore: nō sit nefas sec⁹ sen
tire: q̄ p̄petua sua vita: q̄ hoīm gñi diuinit⁹ custodiēda p̄sc̄pse
rit: ope. atq; exēplo stabili sanxerit. atq; approbarit: vno tm̄ Sa
lomōe excepto: quē amor alienigenaz mulierū decepit. atq; euer
tit Hic etiā merito illis auctoritas maior: ⁊ dictoz fides plenior
Vñ si quē paup̄tas mordeat: miruz nisi facili⁹ cōsoletur Helias
hūc: at helise⁹: ceteriq; p̄pharū filij q̄ relict⁹ vrbibz. agros. ⁊ soli
tudines: ⁊ fluēta iordanis: portioza cenis ⁊ plumis Sardanapali
ad trāq̄llā. btāzq; vitā eē docuerūt: q̄ exēpla Menenij agrippe:
at Curij ob p̄ceptū Sānitū aurū glorioſi Lōrēpsit ille q̄dē auz.
at nō sic ianē gloriā. nō ābitōez etiā p̄ēpsit Nō sic hoīm cedibz
⁊ sāguie abstinuit: quez torretis ī morē ī p̄spectu suo ire ac fluere ī
bello letabatnr. scilic; p̄patur⁹ hac mercede triūphos. et titulos
victoriaz: hesuros saxis cinerū custodibz Si aut̄ falsa ifamia cō
tristat aliq;: cur n̄ forti⁹ eū p̄soleť mēoria Pauli p̄t̄chīm cathe
nati q̄ Pub. Rutilij: iuria eq̄tū rōanorū exilīo dānati: Porro si
corporis cecitatem quis plangat Qui non possit eum valentius
consolari sanctus Isaac: adeo istius lucis expers: vt etiāz cui nol
let deceptus errore benediceret: q̄ Apij coeci. aut Lu. Metel
li decora nomina: et subnixa caducis monumentis: vanoq; ru
more gloria. Si p̄o cōtemp⁹ aliquid nubecule obfundat cui p̄
am. Cur non certissimam illi consolationem afferat Si volue
rit cogitare omnes Prophetas. et sanctos viros ob hoc ipsum
semper hominum subsannationes pertulisse q̄ deo constituerāt
sedulo ac perseuerāter adherere: Pauca iam vobis memorie ex
citande gratia subijcimus exēpla: At si quis assidue et diligen
ter voluerit huic sacre lectioni inulgilare: experietur ille planissi
me nullum esse tristicie tam profunde genus: quod hec non que
at consolari Nullum morbum animi tam inolituz: quem hec nō
possit sanare. Nullum vere virtutis. decorisq; perfecti opus. cu
⁹ aut p̄cepta at exēpla luculēta ab hac nō illi vberti suppeditētur
Dortamēta fidei. ⁊ obediētie suggeret abrahā: p̄tut⁹ ⁊ patientie
Job dabit: iusticie imaginez ī Abel ī Noe. tēperantie in Jacob
ceterisq; patriarcharū dictis factisq; contēplare in quibus ca
sta quedam religionis temperantia peculiariter effulsit. Ad hos
pitalitatem: et opera pietatis. egregie te inuitabit senex Tho
bias: Ad Sanctam amicitiam. sedus Dauid. Et Jonathae

Ad abstinentiam Samuel: qui pecunias: vsq; ad calciamenta:
ab omni carne non accepit Sacerdotes: ipsi viuēdi archetypū
sibi a Simone Dnie filio mutuent: qui in vita sua vnus suffulsi
domū: et in dieb; suis corroborauit tēplū. Qui adeptus ē gloriā in
cōuersione gētis. Qui q̄si sol refulgēs: sic effulsi in tēplo dei: et q̄
si flos rosarū in dieb; vernis: et q̄si lilia q̄ sunt in trāsitu aque: et q̄
si thus redolēs in dieb; estatis odore virtutū cūcta p̄pleuit: et q̄si
vas auri solidū: ornatū om̄i lapide p̄cioso: sic atriu dom⁹ dei om̄i
sanctitatis: honestatisq; decore excoluit. Si delectat aliquē pro
patria nō timid⁹ mori: Frustra Decios mures: desideret: quū ha
beat fortissimos duces Bachabeos Qui Lurtū lacū p̄tēplatōe
tanti in patriā amoris attonit⁹ spectas. Dinus (opinor) illi⁹ fa
cti memoria afficiere. Si maioris animi virtutē in q̄dā Bacha
bei milite Elezaro cognoueris: q̄ p̄ patrijs legib; aduersus An
tiochū Eupatorē fortissime dimicās quū elephātē quēdā in exer
citu regis sup ceteros eminētē: regia vestitū lorica: aiaduertisset
arbitratus opp̄sso eo: ip̄m regē opp̄mi (quē in illo esse suspicabat)
posse: p̄cito cursu: p̄ mediā legionē hostiū stricto gladio: vsq; sub
ipsi⁹ belue ventrē abiectō clypeo penetravit: cūq; (q̄ vulneri ab
lorica patebat) gladio strēnue percussit: manib; deinde p̄pere in vē
trē immersis: intestina ei⁹ effudit: donec bestiā exanimē cū ingen
ti turriū: pugnatorūq; (q̄s gestabat) sonitu atq; fragore sup a se
ruentē: ip̄se mortis sue secur⁹: et glorie cōpos excipet. Quāta hec
virt⁹: quāta animi p̄stantia cēseri debet: In p̄fertissimū hostium
agmē sol⁹ ruit: viā p̄ obstātes pugnantiū globos ense aperit: ab
iectoq; clypeo ad cedē bestiē: man⁹ expedit: et morte p̄tēpta feroci
or: vt pleniori feriret ictu elephantū: sub ipsi⁹ bellue semiētis aluū
rimatur⁹ gladio viscera subit: eiusq; ruina (vt verbis Ambrosij
vrat) inclusus magis: q̄ opp̄sus: suo ē ip̄se sepulchriū triumpho. Sic
q̄ femine: et ibecillior sexus: inuenit qd̄ imitet: legit q̄ nature sue
fragilitatē p̄sole. De Jabin rege Chanaan triūphantē intueant
Delborā Oldam audiāt viris p̄phetatē: Sarā p̄pter virtutis p̄
rogatiuā Abrahe ip̄erantē: Rebecca mulier ad p̄sulendū dñm p̄
git: et corā sibi rñdentē illū feliciter audit Ruth: Hester: et Judith
femine tāte glie sunt: vt sacris voluminib; noīa indiderint. Anna
belcane: nōne ipsa p̄phetissa: filiū p̄phetā: et leuitā: et sacro crine
venerabilē meruit: David regē sicut angelū dñi sapientē: nonne
thecuites mulier q̄dā interrogatōe p̄clusit: enigmate docuit: exē
plo dei mitigauit: Quid illa mulier: q̄ prudens: q̄ urbem a Joab

pp̄ter Sebam pduellem circūuallatā: quatiēte iā murum ariete:
seruauit sapiētia sua: ⁊ tate multitudinis piculū: muliebrī auzori
tate sedauit. Quid memorē reginā austri q̄ testimonio dñi p̄dēna
tura ē oēs viros hierusalē: p̄tereo Sulannā (qđ interptat lili
um) pudoris ⁊ uerecūdie luce micantē. Annā taceo phanuelis fi
liā. Delizabeth trāseo uoce p̄phetantē: ⁊ ytero. Samaritana il
la q̄lis: quā mīti suo ē saluator ipse dignat̄ alloquio. Quē postea
nōne etiā mulier q̄ p̄ma meruit uidere resurgentē: ⁊ aplis addu
bitantib; p̄fidēter nūciauit triūphata morte regnantē. Ecqđ hu
ius gñis exēpla: parū ualebūt p̄solari feminas: q̄ min⁹ eas sui sex
us peniteat: quarū uitā (teste Hiero.) nō sine nota ⁊ suggillatōe
uiroz: passim sancta scriptura p̄mēdat. Eadē pagina q̄s grauior
etiā narrat metuendos plerosq; exi⁹ tyrannoz: q̄ doctos exēplo
punitoz: ceteros ne uelint p̄fidere in potētia t̄pali: ⁊ p̄ncere disci
plinā erudit: ⁊ a scelere absterret metu filis supplicij: q̄s alioquin
nulla p̄tēplatio cohiberet naturalis honesti. Innoxiosq; p̄ uim
a sup̄bis p̄ncipib; iniq; opp̄ssos: eadē exēpla indicāt deū celi habe
re uindicē: q̄ sit redditur⁹ opp̄ressozib; in sinū suū opportune iu
stam ultionē. Quis nō exhorrescat: dexterā excelsi: legēs casuz p̄
potētis pharaonis: cū omī illi⁹ sui validissimī exercit⁹ formidabi
li apparatu: sicut plūbū repēte descēdentis in abyssum. Quē ecō
trario nō p̄solet bonitas dei creatoris: Qui si uolūtati ei⁹ obtem
peres: si legem eius seq̄ris: ipsa tibi elemēta etiā p̄tra sui naturaz
seruire cōpellit. Sic Adonibezeth: Eglon: Benadab: Senna
cherib: Holophernes: Nabuchodonosor: Antioch⁹: Plicanoz:
et ceteri quoz p̄ sacra scripturā iniq̄tas sparsim legit̄: documēto
esse possunt scelera sua: nō impunita fore p̄ncipib;: nec iustoz pa
tientiā periturā in finē: aut q̄ uerātur īmerito: digne ultionis so
lacio: p̄petuo carituros. Siue igif in tētationib; clamātes ad do
minū t̄paliter exaudimur: exeuntē de carcere petrū respiciamus.
Siue nō exaudimur: eundē illū uenerabilē senē: ad ignominiam
crucis strēnue uadentē eque intueamur. Adeo nullū est aduersi
tatis: siue erūne genus: cui⁹ p̄solationē: sacrarū sedul⁹ cultoz lite
rarū frustra q̄rat. Nec uideat infirma hec aut frivola p̄solatio ali
cui q̄ alienoz maloz exēplis nitit̄. Nā ut h̄ taceā: q̄ hmōi enūera
tione exēploz: nō minimū efficit̄: ut ferēdū sibi q̄spiā id q̄s leuiss
cēseat: qđ iā ante uideat sc̄tōs q̄sdā moderate ⁊ tranq̄lle tulisse:
ipsa hec p̄pter iusticiā nō solū laboz piculo: ūq; s; etiā mozi ⁊ ul
timi supplicij p̄pessio: p̄cipua q̄dā felicitas existimata olim: ac p̄

pe modū accersita vltro a sc̄tis ē. Quare haud scio: vtrū dubitē:
pl⁹ sibi placuisse Petrū iā i crucē a Herone sublatū: an educēte ā
gelo: de carcere paulo ante liberatū. Nā si Augus. credim⁹: tra/
ctāti illud ex ps̄. cxxxvij. Sup̄ irā inimicoꝝ meoꝝ extēdisti manū
tuā: ⁊ saluū me fecit dextera tua. Hec est sal⁹ dextere dei: qm̄ post
hāc vitā saluat. Altera s̄o sal⁹ tp̄alis ⁊ carnalis: sinistre sal⁹ ē: nō
q̄ de⁹ in seip̄o dextrā habeat: aut sinistrā. s̄ q̄ dextre nomen acce
pit felicitas illa: q̄ oculis mortaliū oñdi nō p̄t. Hac dextera saluū
fecit Petrū: hac Paulū: hac Laurētii: nō sinistra: s̄ ē: salute tp̄ali
Sūt em̄ vt legit̄ ps̄. xxxij. multe tribulatōes iustoꝝ. Qd̄ ample
ctēs p̄ verissimo idē doctor: ⁊ sacrat⁹ ps̄ul Aug. Si iniusti sunt i
quit pauciores hnt̄ p̄secutōes. Si iusti mltas hnt̄. S̄ post pau
cas: aut nullas afflictatōes: illi veniēt ad tribulationē sempit̄na:
vñ nūq̄s eruent̄ Iusti āt post mltas difficultates: ⁊ assidua certa
mina: ad pacē sempiternā: vbi nūq̄s aliqd̄ mali patient̄ Nemo ve
strū q̄so reuerēdi p̄res: mibi s̄ loco vicio p̄tat. Si pleraq̄ s̄ ver
bis militarib⁹ p̄fat⁹ suero (nā qd̄ ē nisi militia: vita hoīs sup̄ trāz)
Qm̄ igit̄ arduā p̄ditionē sustinet in hac vitā tp̄ali: miles Ch̄i: ne
q̄ em̄ ferūt illi⁹ reg⁹ castra: delicatū satellitē (q̄les vereoz nūc ma
gno nūero ne sim⁹) cui sp̄ in acie manēdū: nihil vnq̄s de disciplina
remittēdū: sine it̄missione orādū: p̄cinct⁹ lūbis in p̄p̄atiōe euan
gelij p̄tinēter stādū: cū septē p̄nciosissimis aīe hostib⁹ assidue p̄si
gēdū: oib⁹ coz̄pis voluptatib⁹ renūciādū: q̄cqd̄ ē opū seculi hui⁹
p̄ nihilo hndū: i nulla creatura: s̄ in solo creatore sperādū Et p̄p̄
eūdē huic q̄z mūdo fundit⁹ moriēdū: ita vt ābulans in carne: nō
tñ viuat carne. Sibimetipsi sepe q̄es: sepe mēsa: sepe verba: sepe
hoīm (⁊ p̄fertim q̄ sunt ip̄aris p̄positi) colloq̄a denegāda: p̄feren
da obp̄obria: vincula: exilia: oēs cruciat⁹ coz̄pis: deniq̄ mors ip
sa: si ratio: si religio ip̄eret: subeūdā alacriter p̄pter veritatē: ne er
go sub difficultatū tāta mole fatisceret: ne inq̄s territ⁹ rerū p̄ode
re: on⁹ rollēdū refugeret: nō decuit illū sine p̄sentissima p̄solatōe
in hm̄oi plena laboz̄: tētationūq̄ dimicatōe: relinq̄ S̄ tñ abest
vt q̄cūq̄ Ch̄i bon⁹ athleta: p̄solatōe egeat: vt etiā illo sp̄odente
(q̄s nō vellet ch̄zo credere:) sup̄ aspidē sit ⁊ basiliscū: sine vlla sui
noxa: īgressur⁹: p̄culcaturusq̄ leonē ⁊ draconē Pl⁹ dico: illi īsup
in ip̄o certamie ē affutur⁹: nec adfutur⁹ solū: s̄ ereptur⁹ q̄z piclitā
tē: nec ereptur⁹ mō: s̄ etiā glificatur⁹: ⁊ lōgitudie dierū: s̄ ē: crop
tata īmortalitate: nec sine sui salutar⁹ p̄fructa visione repleturus
Quis age dur⁹ posset acri⁹ incitādo: suos milites aīare ad plūme

51

Que cuius impatoris cohortatio talis: audita est vnq̄: tam vehe-
 mēs: pollēsq; tā securo victorie. Ego cū ipso sum in tribulatōe in-
 quit: eripiā eū: et glificabo eū. Quid hoc aliud ē dicere: q̄ pugnet
 solū meus miles: et ondat se ppter me cupere tū vincere. Ceterum
 de victoria nihil dubitet: vbi ille aduersarij ruētis iper? sustinere
 nō poterit: ego eripiā: ego subibo. Et licet profligat? hostis: ope
 auxilij mei: nō illi? p̄tute cesserit: remunerabor eū nihilotamē se-
 cius: ac si solus alioq; sine me vicisset. Profecto iā q̄cūq; post talē
 post tā piā: fortēq; cohortationē: pnis: lubēt: hufq; animis: h̄ plū-
 um nō capessim? ignobiles: et degeneres milites sum? nec satis
 digni (vereor) q̄ in ch̄i Jesu militia numeremur. Proinde posi-
 tis auri: et argēti p̄ciosis ipedimētis (ad q̄ prob dedec? nō centu-
 riones mō: et signiferi q̄dā: sed etiā tribuni: et sup̄emi spūalis mili-
 tie ducea: stupere nup̄ nimū ceperūt) calciem? pedes n̄ros: p̄pa-
 tione euangeliū pacis: habeam? succinctos veritate lūbos: pect?
 lorica iusticie defendat: caput includat salutis galea: dextrās ar-
 memus gladijs spūalib; hoc ē: sacre scripture testimonijs: omni-
 ancipiti gladio penetrabiliorib;: et ante oīa fidei scutū p̄feramus:
 q̄ ignita neq̄ssimi tela excipiant. Sicq; instructi: et sperātes pug-
 nā: sup̄bū hostē (sed incassuz nos territatem: q̄ad istis armis nos
 tutabimur) fixis in petra vestigjs: et vt fortes decet bellatores: p-
 uocem?. S; caueam? om̄i sollicitudine: q̄ possum? ne sum? sum-
 mo huic n̄ro impatori de honestamēto: ne q̄cūq; faciamus: cogite-
 mus ve illi? disciplina indignū. Quo ē impator: q̄spiam scientior
 belli gerēdi: eo iniquore animo fert suū militē nō vincere. Quātuz
 ergo putem? (a q̄ solo ē ipsa victoria) regi n̄ro displicere: Si mi-
 lites ei? languide pugnēt: aut etiā turpiter hostib; terga vertant:
 haud quaqs̄ aīo placato hoc laturū: indicio nobis ē: vel illa vox
 Hieremie dicētis Maledict? q̄ facit opus d̄ni fraudulēter. et ma-
 ledict? q̄ gladiū suū p̄hibet a sanguine. Ex more romane militie
 (vt in p̄decretis Justiniani legim?) capitale erat: si miles aut sig-
 na reliq̄isset: aut hosti arma romana tradidisset. Ipse q̄q; dux n̄r
 Ch̄s iesus: iura: et leges has suo militi sancit: ne vsq; ab inclyto
 victorioso crucis signo: ad spes inanes: et infantas falsas oculos
 auertat: ne arma sua hostiliū partiū arbitrio summittat: habitur?
 p̄ hoste eū q̄cūq; fecerit. Nō em̄ parū maiestātē suā violari eo eri-
 stimat: si spurcissimi et crudelissimi hostes vllū armorū suoz ius si-
 bi faciāt. Aut vllō aduersus suos p̄spero pugne successu glorient?
 Ecōrrario aut victorie suoz: supra q̄ narrari q̄at: fauet: p̄inde vt

Flota ar-
 maturam
 ch̄iani ho-
 minis

Maledictus qui
 fraudulenter
 opus d̄ni facit.

reges fere et principes huiusmodi sanctissimi et carissimos habent: et maximis quibus possunt diuitijs. atque honoribus in suos eos prestare in primis volunt quibus bellandi peritia. et fortitudinem norunt quibus plurimum excellere: ita etiam nisi rex atque imperator: ut quisque apud se maiore et crebriore spiritualium hostium strage celebrat et pluravictor trophea excitat: hoc arcu etiam complectitur. et eminentiore iter suos loco respiciat: atque honorari mandat. Quare quod quisque maiora expectat premia: ab hoc imperatore nostro: eo magis assiduam operam nauet: ut quisque experientissimus. et bellator: in hac sacra militia: quatuordecim emineat. an nescimus David non meruisse oli: sine notabili cede in circuncisorum regis affinitate: nec nos quod de affinitate: id est cognatione spirituali: propinquitateque mystica: nostri regis digni iudicabimur: nisi prius multa allophilostrage nostras illi militiam approbauerimus: quod (ut opinor) cōsequimur: si eam scripturam studiose spectauerimus: Vnde hec spiritualis ratio militandi aduersus potestates tenebrarum plenissime et modissime haberi quod dicitur. hec est perfecta sacra pagina: nec vlla alia: quam paucissimi iam legimus: quam tamen pene minimo nec possit emi. non pauci sane ecclesiastici: habebant huiusmodi agunt quibus facile aderunt promeratores (ipsi scribentes vocantur in iure): trescenti vel quadringenti aureis empti: et tamen in tanta eorum bibliotheca: vix vlla scriptura sacra: aut scripture sacre interpretum prelo repiet. Et ideo paucissimi quibus (ut iam antea dictum est) iuxta eius dictata atque prescripta militamus: sepiusque hosti prede sumus: quibus ipsi predamur hostes: et congressi ignominiam frequenter: quibus gloriam ex acie reportamus: quod quare nobis eueniat nisi quod militaribus huiusmodi scire rudes atque ignari sumus: certe non video: si autem quod olim seculari militia (in qua tamen plus scelus et impietas. quam virtus sibi vendicat) scire affectabatur: Pyrrhi: et Lynneae ceterorumque quod de re militari precepta quaedam reliquerunt: libros diligentissime me perquisitos avidissime non relegerent modo: verum ad verbum etiam ediscerent: quemadmodum Cicero quod tempore Cilicia cum imperio obtinebat Lyri pediam totam contriuisse legendo se gloriatur Quis non multo magis nos cōparemus nobis libros istius sancte militie. in qua non minus necessarium est excellere: quam pulchrum: in qua nullam partem regiminis rabies aut furens temeritas accipit: Sed totum imperium sola ratio. et virtus obtinet: eosque libros (sacram dico scripturam) quos non assidue lectitemus omnes: Hi tamen precipue quod in ista militia ordines ducunt: in quibus manu: res tota veluti in quodam cardine vertitur: ad quibus vita: moresque tamquam ad imperium: et nutum ipsius ducis in prelio: ceteri milites vniuersi respiciunt: ipsi has virtutes: artesque imperatorias discere: et agendo explicare tenent. Nam sicuti victoria fere ex prudentia. et sollertia vniuersi ducis prederet: ita e contrario

inscitia. 7 recordia eiusdē sepe salus toti⁹ exercitus sit vltimū dif-
crimē adducit. Vereor eqdē nō paz venerandi p̄es. ne q̄tidie
nunc negligentia atq; ip̄itia (ne dicā scelere. atq; p̄fidia) quorūdā
ecclesiasticorū ducū: exercit⁹ Chri reg⁹ nostri a crudelissimis ho-
stib; : fede 7 cruciabiliter vulgo lanient. S; meminerit sibi p̄dictus
esse. oēs eos milites: q̄cūq; ip̄sorū culpa sic p̄diti: atq; euerſi sub
ſſernali hoste iterierint. req̄rendos fore de manu eorū: q̄n tēpus
illō (sensū iā approp̄iquās) aduenerit: q̄ administrati ip̄erij rō
acerrime 7 seuerissime ab ip̄is exigentur a summo illo. 7 oipotēti
rege cui⁹ manū ip̄ossibile ē effugere: Quā cause dictōez: imo veri-
us dānatiōez: ne suapte leuitate 7 incuria sibi nūc ip̄i strabāt: ex
hoc sacre scripture corpe: p̄inde atq; ex ope absolutissimo aduer-
sus execrādā pestiferamq; manū spiritalium latronum studiosissi-
me sibi p̄cepta q̄tidie petant. Nec q̄cūq; absq; hoz auspicio teme-
re in hoc sacro cōmilitio stant. S; q̄ ḡne telozū: qua specie ar-
moz q̄bus stratagematis: q̄bus castris: aut machinis in hūc ho-
stem pugnare potissimū oporteat. Hinc vel maxime vel soluz que-
rant. Nā q̄cquid aliūde discitur (si q̄d mihi imo si quid veritati
creditor) aut p̄peram aut non equē salubriter discit. Proinde nū-
q̄ vel vnum latum vnguem ab hoc libro: omnes ad victoriam 7
triumphum aditus examussim nobis pandente discedamus aī 7
mo. 7 cogitatione saltem: Quid enim hec caduca momentaneas
immo vera fallacia bona: et sepius nos (quādo minime timem⁹)
cum dolore acerbissimo repente destituentia. adeo trepidi inhi-
amus: Tanto inquam sollicitius huic libro inheramus poti⁹ q̄
terrenis: Quanto illa mag⁹ obsunt ad certamē spirituale tenden-
tiz quanto nobis ex h̄ hoste victoria magis ē necessaria. Nā hac le-
ge p̄stricti tenemur singuli 7 vniuersi. vt nob omnino. aut vincē-
dum sit: aut desperata in perpetuum salute: sub carnifice diabo-
lo inconsolabiliter pereundum. Quare vtrum non sit nobis om-
ni arte: atq; vigilantia opus: ipsi dispiciamus: contra eum hostē
qui est (teste scriptura) omnibus animantib; terre astutior: Qui
sedet tamq; leo in oculis: vt interficiat innocētē. Qui saginat
hic astute nationes vt eas tamq; sues paulopost iugulet. Qui au-
sus est ad cribrandum quasi triticum sibi deposcere electos domi-
ni apostolos: immo qui tantū fiducie in nequitia sua reposuit:
vt ipsum dominum auderet in deserto aggredi: et prima ac secun-
da eius sententia percussus: nihilomin⁹ caput leuauerit: et ter-
tio vulneratus: ad tempus recesserit: differens magis tentatiōez

¶ auferēs. Videam⁹ ergo iquā: vtrū malim⁹ aurū colligere et
sa ginari h: vt iugulemur nō mlto post mucrone diaboli An po/
ti⁹ cōtra hūc tetrimū hostē: strēnue arma capere: auxilia cōtrabe
re: vires firmare: qbus illi resistam⁹ i die malo. Qd si cōsultius
nob videt: Ab qd nō ita videat nobis: Habeat⁹ ergo quēadmo/
dū scūs Daniel i cenaculo suo habuit ita et nos tāq; i media ba/
bilone circūfessi ab hostib: sp aptas fenestras ad Hierusalē: nō
ad Egyptū: hē habea⁹ tā corpor: q̄aie nre oculos: nō ad opes
trenas: q̄ appellatiōe Egypti vtiq; scant nobis: s; ad sacra scrip
turā assidue intētos Quid ē em. qd nos ad memoriā iusticie ⁊ to/
ti⁹ p̄tut⁹ reuocet: nisi p̄bū dei: O si ad sacre hui⁹ lectiōis doctnā
tāq; ad oriētē solē sp r̄spicerem⁹: nūq; i caligie. et umbra vanitat⁹
ābularem⁹: neq; nouissimo die illo i tenebris cōprehēderemur:
hec diuina nob aīo oculos p̄cepta ponit. hac docemur eligere: et p̄
gnoscerē: q̄ vere st⁹ nre: ⁊ abh̄cere q̄ sort⁹ st⁹ aliene: hac monemur
p̄ferre falsis vera: iucūdis vtilia: breuib; etna: hāc si amabimus:
carnis vicia n̄ amabim⁹: quare ad hāc diu⁹ biero: ardēter nos ex
hortans p̄cipuam nobis curā iniungit noscende diuine legis: q̄
per eam possumus: quasi p̄sentia cernere exempla sanctorū: q̄
p̄ eā quid faciendū: quidne vitandū sit. discere et diiudicare pla/
nissime valeamus: maximūq; ad iusticiam auxilium sit: implere
diuinis eloquijs animum: quibus nullūz neq; salubrius neq; di/
gnius studium. anīme deum amāti possit excogitari: Quid enim
candidius: Quid splendidius eruditione diuina: Quid dulcius
Quidne suau⁹ eloq̄is dñi: q̄ sunt supra mel ⁊ fauū appetēda. vt
inqt omelia. vii. in Exodi librū Adamanti⁹: cui⁹ veluti vestigia
regia i hac p̄secutus Hierony. Latus ⁊ imēsus inqt diuine le
gis cāpus extēdit: q̄ diuersis testimonijs veritatis. velut celesti
bus q̄busdā florib; p̄nās: mira oblectatiōe legētis anīmū pascit
acrefouet. In h̄c igif si (vt idēz ad paulinū scribit) vinerem⁹. si
ista meditaremur: si nihil aliud p̄terea q̄rerem⁹: nō certe h̄ circa
terrā. more pecudū volutaremur. s; in sublime tēdētes. ad req̄z
celestē assumpt⁹ colūbe p̄nis subuolarem⁹ fastidit⁹q; trenis. p̄ il
lis regni poti⁹ celest⁹ habitaculū q̄rerem⁹ indignū eē: imo nō p̄
uā facere nos iuriā creatori cogitātes: si trena ⁊ momētanea cap
tem⁹ bona: q̄b; ille p̄uit celestia spq; duratura. h̄ ē nimiz fieri ca
melū tortuosuz: future britudī: p̄ntē aīferre vtilitatē. h̄ ē a tra de/
uozari iuxta p̄pheticum illud. extendisti dexteram tuam: ⁊ deu o
rauit eos terra: si audire iterum volucrinus hic Hieronymum

(quo aurore vel maxie mihi bladio) apte et vt ita loquar. remoto
omni velamento docebimur n̄ ch̄iani: s; ethnici eē ābire terrena: n̄
credēt: sed increduli esse ꝑcupiscere presentia: ꝑba scriptissimi. z illu
minatissimi viri st̄: hec Ambiat terrena gētilis: q̄b celestia nō de
benf. Cōpescāt p̄sentia qui futura nō credūt: Christianus diuitie.
z hereditas sit ch̄i diuinitas. Idē ad luciniū bethicū scribens ait
q̄ diu versamur i rebo seclī: et aia n̄ra possessionū: ac redituū ꝑcu
ratiōe deuicta ē: libere de deo cogitare n̄ possumꝑ: nec dissentit
beatus Gregorius: libro sup Job: quartodecimo: dicēs Omnis
iniq̄ ꝑsilium ē: appetere p̄sentia. z despiciere eterna. Si preterea
Origenē admittimꝑ mūdū diligere z ea q̄ i mūdo st̄: plaga egyp
tia: lāguor egyptius ē: deseruire carnis luxurie: voluptatibꝑ opaz
dare: vacare delitijs: egyptiꝑ lāguor ē. Videte ergo vos viri ec
clesiastici: ne p̄mat vos lāguor egyptiꝑ: imo qđ ḡuius ē: Videte
ne quū terrenas opes: z nō spiritales: auide n̄miū q̄rit: z corra
dit: vndiq; nō ch̄iani sed egyptij sacerdotes inueniam̄ In egyp
to seruiunt israhelite. Aegyptꝑ aut̄ i scripturis sanctis: vbiq; ꝑo
mūdo h̄ legit̄ Luitꝑ q̄ st̄ q̄ amat. z ꝑcupiscit: pharaoni: non ch̄o
defuit imo spargit potiꝑ q̄ colligit Qđ sciēs eximiꝑ ille discipulꝑ
quē diligebat iesus. Nolite inq̄t diligere mūdū. z ea q̄ in mundo
st̄. At dicet aliq̄s Nōne abrahaz diues: nōne ysaac: nōne iacob
nōne filius eiꝑ Joseph: in toto egypti regno Pharaoni primus
fuit: in euāgelio nōne: diues centurio: testimonio dñi ꝑmēdat̄ di
centꝑ. in israhel tātā fidē nō iueni Nōne z alius Centurio italice co
hortꝑ: nōne Corneliꝑ: diues fuisse in actibꝑ ap̄lorū legit̄: q̄ tñ dñō
t̄m placuit i diuitijs: vt ꝑm user egētibꝑ: ad fidē vocari meruerit
Adde Saceū publicanū quē locupetissimuz in diuitijs saluatū
scriptura ꝑmemorat. Respōdeo: habuisse quidē eos diuitias: nō
amasse: nec in incerto diuitiarū sperasse: sed in deo viuo: q̄ p̄stat
nobis oīa habūdāter ad fruendū: Illos ḡ meꝑ fmo solos ꝑstri
git. illos vellit: q̄ ap̄lorū. z aplicorū viroz dignitatē vsurpātes: nō
etiā exēpla sequētes: noctes atq; dies nihil aliud cogitāt. deside
rāt. suspirāt. q̄ t̄renas diuitias: q̄ maxia t̄ba ē hodie Domū dñi:
sub ꝑsona. z noīe sacdotū: vereor: ne mlti nūmularij. z foenerato
res hodie teneāt: q̄ nisi resipiscūt oriꝑ: z saluti sue maturiꝑ consu
lūt Excitatus ꝑpediez dñs: tāq; dormiēs: tanq; potēs crapulatꝑ
a vino dissipabit demū mēsis nūmulariorū: z ꝑ terrenis opibus
q̄s in explebili desiderio nūc scrutant̄: obprobriū sempiternū da
bit illis: Petrus reliq̄t beo oīa ꝑpter Eb̄m: (sed paup̄ fuit inq̄s

Petrus: q̄ audēt etiā periculose de ap̄torū merit̄ detrāhere) At
Matheus nō erat paup: z tñ relictis oībus: de telonio surgens
paupem paup secutus ē Ch̄m. Nostruz vero bona ps: iteruz ab
ip̄o (utinā hoc ego mētiar) recta: indies ad teloniū cōtendimus
Scio ego sacerdotes. qui ip̄i telonij p̄fecturā p̄be gesserint. O
miserā vicē regal̄ sacerdotij generis electi: gentis sancte: sacerdo/
tē fieri tā sordidi ministeriū officij: nihil pene aliud agere: p̄ diē to/
tū: q̄ q̄ties navis appulerit: ad litt̄ p̄currē: oīs ī ea sarcinas: oēs
āngulos: (etiā sentinas) cū sordētib; nautis: circuire: exigendi nes/
cio cuius vectigalis causa: puto lucrū cōcupiscebāt Ecce cōcu/
picetiā militātē in mēbris sacerdotis Que in eo nūq̄ ius illud ac/
ciperet: si diuī Pauli p̄bis aures purgatas p̄bere velle: salubrit̄
z dilucide sic ad Timotheū scriptis. Nihil ī hūc mūdū intulim̄
haud dubiū: qz nec auferre: qd̄ possum̄: Habētes aut̄ alimēta:
z vestimēta quib; tegamur his contēti sim̄? Nā q̄ volūt diuites
fieri icidūt in tērationē: z laqueū diaboli: z desideria mlt̄a nociua
q̄ mergūt hoīes in iteritū z pditionē Radix .n. maloz oīm est cu/
piditas: quā qdā appetētes errauerūt a fide. z inseruerunt se do/
lorib; mult̄. O seculariū sollicitudo bonoz q̄ apposite q̄ pprie
te Ch̄s dñs n̄r ī euāgelio: spinis p̄pauit suffocātib; semē p̄bi dei
Si .n. p̄bi dei: H̄ ē sacre scripture vitales doctrinā: velut mūda
animalia semp ruminarem̄: certe non (vt nūc fere fit) corrupti/
biles diuitias: q̄s: vt crederem̄: ip̄a veritas māmonā (q̄d̄ lingua
syrozū iniquitas dicitur) tātope sitiremus S; illa duce. z magi/
stra eas potissimū diuitias q̄reremus. imo p̄se q̄remur: de quib;
scriptū ē Redēptio anime. viri pprie diuitie: Et qd̄ has diuitias
quas aptas ad aīe redēptionē sapiēs asserit Aurū purpuraz: gē/
mas latifundia existimabim̄: nō equidē opinor: eo q̄ sint aliene
iste: non pprie hominis diuitie: non enī istas secū quis intulit ī
hunc mūdū: nec auferet secū: Quid: q̄ hic nec possideri sine ppe/
tua sollicitudine: nec amitti eq̄ aīo p̄nt: Nōne videm̄: passiz vul/
t̄ paupū maḡ hilares ferme. q̄ diuitū: nōne q̄ridie dñia rez col/
labi cernim̄: z e maximis diuitijs: q̄sdā ad iopiā extremā medici/
tatēq̄ in dies redigi. non sine graui cordolio. et tabe mortalium
quib; ista calamitas obtigit. Minimi faciunda ē bona hec tēpa/
lia psuaderi ethnicis complurib; potuit Et Ch̄ianis nobis hoc
ip̄m ch̄s ip̄e nō persuadebit: Attendāt q̄so ecclesiastici illi (q̄ om/
nia diuina atq̄ hūana pre solis diuitijs nūc negligūt: neq̄ hono/
ri magno locū: neq̄ virtuti esse putant: nisi effuse affluant opes)

vnius ethnici de hmoi temporalibus bonis sententia. Quisq̄s ē ita
 inq̄t. Caduca nimirū: et fragilia puerilibusq̄ sententia crepūdis
 sunt ista: q̄ vires atq̄ opes hūane vocantur: affluunt subito: repē
 te dilabūtur: nullo ī loco nulla ī p̄sona: stabilibus nixā radicibus
 p̄sistūt: sed incertissimo flatu fortune: huc atq̄ illuc acta: q̄s ī subli
 me extulerunt: improviso recurſu destitutos: ī p̄fundū cladiūz
 miserabiliter īmergūt itaq̄ neq̄ debēt existimari: neq̄ dici bona
 que īflictoz malozū amaritudiez desiderio sui duplicant. Ecq̄d
 audistis ethniciū istū palā p̄fiteri: seculares diuitias: non mō alie
 nas s; nec oīo eē diuitias: ergo nec s; iste viri diuitie: redēptio aī
 me eius: quā debem⁹ vtiq̄z omībz mundi opibz añponere (iuxta il
 lud Quid proderit hōi: si lucretur mūdū totū: et detrimentū ani
 me sue faciat: aut quā cōmutationē dabit pro anima sua) Sed il
 le potius: que non trāseunt: q̄ nō sicut vmbra p̄tereūt: e quoz the
 sauris vetera p̄ferunt et noua Que cōfigunt timore diuino cor
 da hominū. Que sunt amplius mltro diligende. q̄ cupiditas car
 nalis millia auri diligit. et argenti Has vtinam diuitias seq̄mur
 nec eas vltro irrideam⁹ cum phariseis: dum ipsis dicitur nō po
 testis deo seruire. et mammonē. Que (vt semel iam finiam sermo
 nem. et longo fastidio vos liberem) nobis per Salomonē loquū
 tur: vnde duxi vobis iniciūm verbi huius Accipite disciplinam
 meam: et nō pecuniā: doctrinā magis q̄ aurū eligit. Dixi:

Finis

Rev 24 a

In temere elatos fiducia bonorum temporalium

O ceci: O miseri mortales fidere sceptris
 Fidere quid pompe: vos titulisq; iuuat:
 Quid iuuat heu nugis: et inani fidere vento
 O ficti limo: compositiq; luto
 Si nescis. terra es: seu rex: siue induperator
 Puluis es o diues. o generose cinis
 Ergo quid optamus tā multa: heu praua cupido
 Tu nobis cūcti es: maxima causa: mali
 Hinc odia: hinc fraudes: piuria: furta: rapine
 Hinc falsi crimē: pditioq; venit
 Contemptus superū: temerataq; iura sacroz
 Fraterne hinc acies: z scelus omne subit
 Quid pdest furijs belloz: z cladibus orbem
 Biscere: atq; omnem spargere cede locū:
 Quid quesisse iuuat: per tela infanda: p ignes
 Que vix momento possideantur opes
 Omnem sub celo carnem: foenū esse memento
 Quam quis citius: defluit herba cadis
 Mox oreris: mox contereris: velut ymbra citata
 Hoc breue ver vite: pterit omē: tue
 Et tu pmittis tibi tpa longa fruendi
 Delitijs: quid te vanius esse potest
 Gloria: nobilitas: fastus: mūdana voluptas
 Omnia sunt rapidis: mobilia: notis
 Hec miseranda: tue tangit te sortis imago
 Insere et hanc animo: gens moritura: tuo
 Tam celeb'is nemo est: tam felix nemo: potensq;
 Talis erit: et vix q̄: putat ip̄e: breui

